

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Ekonomická integrace EU a Jižní Ameriky

Vypracoval: Bc. Ondřej Čabrádek

Vedoucí práce: Ing. Martina Krásnická, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby posudky školitele a oponentů práce, včetně záznamu o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce, byly zveřejněny toutéž elektronickou cestou v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. dubna 2019

.....
Bc. Ondřej Čabrádek

Děkuji vedoucí diplomové práce Ing. Martině Krásnické, Ph.D. za cenné rady, připomínky, metodické vedení práce, podporu, toleranci a lidský přístup.

Bc. Ondřej Čabrádek

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ondřej ČABRÁDEK**
Osobní číslo: **E16599**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Ekonomická integrace EU a Jižní Ameriky**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:

Česká republika je součástí vnitřního trhu EU. Část podnikatelů obchoduje i s Jižní Amerikou. Cílem práce je zhodnotit, jaké jsou rozdíly ve fungování jednotlivých stupňů ekonomické integrace na těchto dvou kontinentech a jaký je vliv těchto rozdílů podnikání českých subjektů.

Metodický postup:

1. Literární přehled - studium odborné literatury týkající se ekonomické integrace.
2. Praktická část - analýza ekonomické integrace EU a Mercosur a zhodnocení dopadu rozdílu pro podniky v ČR.

Rámcová osnova:

1. Úvod
2. Teoretická část
3. Metodický postup a cíle práce
4. Praktická část
5. Závěr

Summary + Keywords vAJ
Seznam literatury
Seznam obrázků, tabulek a grafů
Seznam příloh

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah pracovní zprávy: 50-60 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Baldwin, R. E., & Wyplosz, C. (2012). *The economics of European integration* (4th ed). London: McGraw-Hill Higher Education.

Lacina, L., & Ostřížek, J. (2011). *Učebnice evropské integrace* (3. přeprac. a rozš. vyd). Brno: Barrister & Principal.

Zlý, B. (2009). *Úvod do teorie mezinárodní ekonomické integrace*. Brno: Tribun EU.

Evropské právo: základní smlouvy : Smlouva o fungování Evropské unie : Smlouva o Evropské unii : Listina základních práv Evropské unie : další smlouvy a dokumenty : Přistoupení ČR k Evropské unii : Volby do Evropského parlamentu : redakční uzávěrka 6. 11. 2017. (2017). Ostrava: Sagit.

Baldwin, R. E., & Wyplosz, C. (2013). *Ekonomie evropské integrace* (4. vyd). Praha: Grada Publishing.

Manzetti, L. (1993). The Political Economy of Mercosur. *Journal of Interamerican Studies and World Affairs*, 35(4), 101-141. doi:10.2307/165956

Baer, W., Silva, P. A., & Cavalcanti, T. (2001). Economic Integration without Policy Coordination: The Case of Mercosur. *SSRN Electronic Journal*. doi:10.2139/ssrn.283461.

Vedoucí diplomové práce: Ing. Martina Krásnická, Ph.D.
Katedra práva

Datum zadání diplomové práce: 31. října 2018
Termín odevzdání diplomové práce: 12. dubna 2019

Ing. Ing. Ladislav Holínek, Ph.D.
děkan

UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Průmyslová 15
370 01 Budějovice

JUDr. Rudolf Hruší
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 31. října 2018

Obsah

1 Úvod.....	3
2 Literární přehled	4
2.1 Regionalismus	4
2.1.1 Pozitiva regionální integrace	5
2.1.2 Negativa regionální integrace	6
2.2 Členění regionálních uskupení	6
2.3 Pozitivní a negativní integrace	8
2.4 Politické teorie integrace	8
2.4.1 Federalismus.....	8
2.4.2 Funkcionalismus.....	9
2.4.3 Neofunkcionalismus	10
2.4.4 Intergovernmentalismus a realismus	10
2.4.5 Teorie interdependence	11
2.4.6 Měření míry integrace	11
2.5 Pojem ekonomická integrace	12
2.5.1 Zóna volného obchodu	15
2.5.2 Celní unie	16
2.5.3 Společný trh	17
2.5.4 Hospodářská a měnová unie.....	19
2.5.5 Politická unie	20
2.6 Evropská unie.....	22
2.6.1 Smlouva o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli.....	24
2.6.2 Smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství ..	25
2.6.3 Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii	26
2.6.4 Jednotný evropský akt.....	26
2.6.5 Smlouva o Evropské unii.....	28
2.6.6 Amsterdamská smlouva	28
2.6.7 Smlouva z Nice	29
2.6.8 Lisabonská smlouva	30

2.7 Mercosur	31
2.7.1 Smlouva z Asunciónu	32
2.7.2 Ouro Preto protokol	33
2.7.3 Významné události v historii Mercosur	34
2.8 Asociační dohoda EU-Mercosur	35
3 Metodika.....	39
3.1 Cíl	39
3.2 Zdroje a použité metody	39
4 Praktická část.....	41
4.1 Porovnání Smluv EU a Smlouvy z Asunciónu	41
4.2 Volný pohyb zboží	46
4.3 Analýza vztahů EU-Mercosur	48
4.4 Zahraniční obchod ČR - Mercosur.....	53
4.5 SWOT analýza ekonomické integrace EU-Mercosur.....	55
5 Závěr	61
I Summary.....	64
II Zdroje	65
III Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk	69
Seznam zkratk.....	69
Seznam tabulek.....	69
Seznam obrázků.....	70
Seznam grafů	70

1 Úvod

Ekonomická integrace je velmi aktuální téma v době globalizace. Pro nás jakožto občany Evropské unie je důležité vědět nejen to, jak Evropská unie funguje, ale i to, jakým způsobem byla vytvořena, tedy jednotlivé kroky ekonomické integrace a co se chystá do budoucna.

V poslední době jsou nejvýznamnějšími událostmi v Evropské Unii pravděpodobně odchod Velké Británie a ekonomická integrace s jižní Amerikou. EU se snaží již dlouhodobě o ekonomickou spolupráci s Latinskou Amerikou. Zejména se snaží o rozvoj vztahů s integračním uskupením Mercosur, který je nejrychleji rostoucí obchodní seskupení Latinské Ameriky.

Vznik Mercosuru vedl k propojení dvou největších ekonomik a států Latinské Ameriky – Brazílie a Argentiny. K nim se připojila Paraguay a Uruguay a v roce 1991 byla podepsána Smlouva z Asunciónu. Tato smlouva si kladla za cíl vytvořit jednotný trh. Mercosur má také uzavřené tzv. přidružovací smlouvy například s Chile, Kolumbií či Ekvádorem. V roce 2012 se stala právoplatným členem Mercosuru také Venezuela, ale z důvodu zejména nedodržování základních lidských práv, byla na základě hlasování suspendována k roku 2016, a tudíž již není členem Mercosuru.

Jedním z největších obchodní partnerů Mercosuru je právě Evropská unie, která tvoří 25 % celkového importu. Mezi dovážené položky patří zejména: léky, letadla a části motorových vozidel.

Evropská unie a Mercosur vedou v současné době vyjednávání, k vytvoření zóny volného obchodu. To by vedlo k vytvoření největší světové zóny volného obchodu. Jedná se o Asociační dohodu, které by podle očekávání měla přinést velké množství výhod pro obě strany, nejen v ekonomické oblasti, ale také v sociální a environmentální.

2 Literární přehled

2.1 Regionalismus

„Ve 30. a 40. letech dvacátého století se rozvíjely procesy, které začaly být teoretiky mezinárodního obchodu označovány jako regionální integrace.“ Cílem bylo odstranění diskriminačních překážek obchodování mezi dvěma nebo více státy a podpora spolupráce mezi nimi. Tento jev se začal označovat jako regionalismus. Přístupy teoretiků ohledně definice regionalismu se liší. Dle některých se jedná o jakoukoliv politiku, která je zaměřená na eliminaci obchodních bariér mezi zeměmi. Podle dalších se jedná o proces integrace, který vede k soudružnosti a vytváří těsnější vztahy mezi několika státy.

Základním prvkem regionalismu je region. Region znamená seskupení dvou nebo více zemí, které může mít různé formy integrace. Tyto formy jsou:

- regionalizace
- regionální fórum
- státem podporovaná regionální integrace
- zóna volného obchodu
- celní unie
- společný trh
- měnová unie
- hospodářská unie
- politická unie

Regionalizace představuje nejnižší formu regionalismu. Patří sem různé typy společenské a ekonomické spolupráce v rámci určité oblasti, která je zapříčiněna zvyšováním počtu a objemu přeshraničních transakcí ve formě obchodování se zbožím, kapitálových toků a rychlému pokroku v technologiích a jejich šíření. Regionalizace je výsledkem vzájemné ekonomické závislosti částí několika států, nikoliv cílené politiky. Dochází k vytváření růstových zón, které mají formu trojúhelníku růstu nebo přeshraniční růstové zóny. (Kunešová, Cihelková, & kol, 2006)

Regionální fórum představuje „mezivládní seskupení, které působí na bázi nezávazných doporučení, otevřeného dialogu a rozhodování konsenzem.“ Patří sem hlavně velká seskupení s vysokým počtem účastníků, kteří usilují o podporu prosperity a blízkých vazeb v geograficky odlehlých regionech. Hlavním cílem je vytvoření ekonomické integrace, zpravidla zóny volného obchodu. (Cihelková, & kol., 2009)

Pojem **státem podporovaná regionální integrace** znamená seskupení, která byla založena na základě vládních politických rozhodnutí, která směřují k postupné eliminaci překážek. A to hlavně v oblasti obchodu a investic. Nelze zde hovořit o zóně volného obchodu ani o celní unii a to proto, že jednotlivé preference, které jsou založené na smluvním či bezsmluvním základě, nedosahují dostatečného stupně. Členové se zpravidla dohodnou pouze na snižování cel a pouze u určitých komodit. Tato seskupení mívají podobu preferenční obchodní zóny. Tyto nacházejí uplatnění hlavně v obchodování s rozvojovými zeměmi. V rámci těchto zón jsou zpravidla stanoveny stálé výbory či komise, které dohlíží na naplňování těchto dohod. (Cihelková, et al., 2008)

Cihelková a kolektiv (2002) uvádí, že v mezinárodním měřítku může region nabývat tři podob:

- 1) makroregion – zde se jedná o strukturu, která se vytváří kolem rozvinutého jádra a ostatní ekonomiky staví do vzájemné závislosti,
- 2) region – prostor, který vzniká na bázi zvláštního typu mezinárodních smluv mezi státy. Je možné, aby měl i formu neformalizované integrace.
- 3) subregion – jedná se o tzv. růstovou zónu (trojúhelník růstu)

2.1.1 Pozitiva regionální integrace

Zastánci regionalismu argumentují ve prospěch integrace tím, že:

- dochází ke zvýšení konkurence, zvětšuje se trh, je podporována mobilita ekonomických faktorů;
- překonání odporu k deregulaci a dochází k otevírání trhů na národní úrovni;
- umožňuje snížení počtu účastníků vyjednávání a usnadňuje shodu na dalším postupu liberalizace;

- dovoluje navázání obchodních vztahů rozvojových zemí s vyspělými a tím se zapojit do mezinárodního obchodu. (Cihelková, & kol., 2006)

2.1.2 Negativa regionální integrace

Podle Cihelkové a kol. (2006) má však regionální integrace i určitá rizika – negativní dopady. Jedná se zejména o:

- riziko snižování celkového bohatství v ekonomice – diskriminační charakter, se kterým je spjaté riziko odklonu obchodu v konečném výsledku snižuje celkové bohatství světové ekonomiky;
- riziko systémové – vychází z toho, že regionalismus vede k tomu, že dochází k vytváření navzájem si konkurujících bloků, které proti sobě povedou tzv. obchodní války a naruší tak proces multilaterální liberalizace;
- „mísa špaget“ – tento jev znamená, že čím dál tím více preferenčních dohod vede k tomu, že se navzájem prolínají a překrývají, a to vede ke komplikacím v mezinárodním obchodě.

2.2 Členění regionálních uskupení

Regionální seskupení se rozdělují do tří skupin podle těchto kritérií:

- 1) hloubka regionalismu
- 2) počet účastníků
- 3) ekonomická úroveň zemí, které regionální integraci tvoří

Hloubka regionalismu

Podle kritéria hloubky regionalismu Potůček a kolektiv (2007) zmiňují mělký a hluboký regionalismus. Kunešová, Cihelková a kol. (2006) dodávají navíc ještě třetí typ a tím je přechodový typ.

- Mělký regionalismus odstraňuje překážky pro pohyb ekonomických faktorů na národních hranicích. Jedná se hlavně o liberalizaci vnějších vztahů, ta poté přímo nezasahuje tak evidentně do ekonomiky státu. Nejčastěji se jedná o zónu volného obchodu či celní unii.

- Hluboký regionalismus znamená odstraňování překážek mimo hranici států. Integrace se tímto posouvá i do dalších oblastí (služby, kapitál, práce). „*Přináší i výraznější zásahy do suverenity státu, a tedy rozsáhlejší rozhodovací a výkonný institucionální systém integrace.*“ (Potůček, & kolektiv, 2007)

Přechodový typ – zde se jedná o integraci, která je na hranici mezi mělkým a hlubokým regionalismem. Vzniká na základě komplexní regionální dohody na vyšším stupni vývoje. (Kunešová, Cihelková, & kol., 2006)

Počet účastníků

Zde se jedná v zásadě o dvoustranné nebo mnohostranné dohody. Nicméně do tohoto členění se musí vzít v potaz fakt, že účastníci nemusí být pouze státy ale také i jiná regionální seskupení. Proto rozlišujeme tyto následující podoby:

- vztah regionální integrace a jedné další země – dvoustranná dohoda;
- vztah regionální integrace a skupiny zemí – mnohostranná dohoda;
- interregionalismus – regionální integrace, která je uzavřena mezi dvěma regionálními uskupeními. Jedná se nejkompexnější vztah.
(Cihelková, et al., 2010)

Ekonomická úroveň zemí, které regionální integraci tvoří

Tyto dohody upravují vztahy mezi rozvojovými zeměmi, vyspělými zeměmi nebo mezi nimi navzájem. Vychází z předpokladu členění dnešní světové ekonomiky na chudý jih a bohatý sever. Rozlišujeme tři skupiny regionálních integrací:

- 1) Severo-severní integrace – historicky nejstarší typ. Jedná se o integraci mezi vyspělými zeměmi. Dosahuje hlubších forem a jedná se hlavně o nové formy mezinárodního obchodu.
- 2) Jiho-jihní integrace – tato je uzavírána mezi rozvojovými zeměmi. Je specifická tím, že je hnána zejména politickými motivy. Ekonomické motivy přicházejí na řadu až později. Jedná se mělkou integraci, která je dále typická tím, že se odbourávají překážky pro pohyb zboží.

- 3) Severo-jihní integrace je uzavírána mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi. Na jedné straně stojí rozvinutá země, např. USA, Kanada, Austrálie, nebo seskupení (EU), na druhé straně je pak rozvojová země nebo opět jejich seskupení. Cílem je obchodní a ekonomická spolupráce. Forma a hloubka této dohody se pak odvíjí na strategii vyspělých ekonomik a relativní vyspělosti rozvojových ekonomik. (Kunešová, Cihelková, & kol., 2006)

2.3 Pozitivní a negativní integrace

Negativní integrace je strategie hospodářské politiky, která má za cíl odstranění stávajících bariér, které omezují vzájemné hospodářské vazby jednotlivých členských států a „zamezují přirozenému integračnímu procesu. Tento typ integrace má blízko k liberálnímu pojetí hospodářské politiky“.

V případě pozitivní integrace se jedná o případ, ve kterém probíhá snaha o posílení vzájemných vazeb a ekonomické propojenosti členských zemí, a to nad rámec přirozeného vývoje. Využíváno je specifických nástrojů a vytváření zvláštních institucí, které mají za úkol koordinovat integraci požadovaným směrem. Z toho vyplývá, že negativní integrace je jakýsi předchozí stupeň pozitivní integrace. (König, Lacina, & Přenosil, 2007)

2.4 Politické teorie integrace

2.4.1 Federalismus

Federalismus je vnímán jako nejstarší teorie a také jako praktická forma politické integrace. Federální uspořádání bylo vždy spojováno s ideálem politické a ekonomické spravedlnosti, spolupráce a suverenity. „Byl rozpracován jako způsob uspořádání politických i ekonomických vztahů v rámci unie mezi separátními státy zachovávajícími si vlastní existenci a unitární systém.“ Základem teorie je způsob, jak rozdělit výkonnou moc vlády, aby politické a hospodářské cíle a opatření nejen ústředních ale i regionálních vlád byly koordinovány a zároveň, ale ty si zároveň ponechali určitý stupeň nezávislosti. Exekutivní moc vlády ve federaci by měla být jasně definována a měli by být stanovené jasné hranice. Toto definování moci by mělo být pod kontrolou zvolených zástupců unie.

Výsledkem je tedy vytvoření zvláštního parlamentního shromáždění, které tuto kontrolu bude provádět a zároveň by mělo být podpořeno vytvořením federálního soudního dvora. Obdobným způsobem se pak dělí i moc zákonodárná a soudní.

Během integrace by podle federalistické teorie měla být vytvořena federální ústava a politické instituce. Tento politický systém je poté základ pro vytváření ekonomických vztahů mezi členskými státy unie. Dle názoru federalistů je toho rozdělení účelné, přehledné a demokratické. „*Federalisté předpokládají, že klasický stát představuje dobrý způsob uspořádání politických a ekonomických záležitostí a federace je způsob, jak toto uspořádání demokraticky povýšit na mezinárodní úroveň.*“ (Slaný, & kol., 2003)

2.4.2 Funkcionalismus

Funkcionalistická teorie odporuje federalismu již v počátcích integračního procesu. Ta totiž na rozdíl od federalismu nedoporučuje vytvářet žádné závazné ústavy a žádný permanentní pevný systém. Základní myšlenkou funkcionalismu je „*prolomit tradiční vazby mezi určitým územím a jeho exekutivou a namísto toho volí vazbu mezi určitou exekutivou a určitým exekutivním výkonem.*“ Tato myšlenka předpokládá, že nejvíce efektivní vazby v ekonomické integraci nevznikají na základě podepisování dohod na nejvyšší úrovni, ale na základě vyjednávání nejnižších subjektů trhu.

Funkcionalisté jsou zastánci toho, že integrace by měla probíhat spontánně, stejně jako probíhají interakce mezi jednotlivými subjekty trhu. Vytvoření integračního seskupení je pak výsledkem negativní integrace, „*kde liberální ekonomické a politické struktury jednotlivých zúčastněných zemí se setkávají a propojují v přirozených účelových vazbách opět na základě ekonomického a politického liberalismu.*“ Funkcionalismus dále vychází z předpokladu, že stát není ani zdaleka ideální uspořádání společenských a hospodářských vztahů, proto není důvod, aby se na tomto základě budovala mezinárodní integrace. Argumentem proti funkcionalismu může být fakt, že je příliš úzce zaměřen a nebere v potaz širší kontext, ve kterém integrace probíhá. (Slaný, & kol., 2003)

2.4.3 Neofunkcionalismus

„Neofunkcionalistický přístup bere v úvahu časová specifika a regionální zvláštnosti kontextu, v němž se integrace uskutečňuje, a kombinuje prvky federalistické s funkcionalistickými.“ Vychází z toho, že ekonomické vztahy mezi jednotlivými státy by měli vznikat spontánně (stejně jako je tomu ve funkcionalistické teorii) na bázi svobodných rozhodnutí subjektů trhu. Až poté, co jsou tyto vztahy vytvořeny a jsou funkční, by měli být doplněny zřízením politických institucí.

V tomto případě je integrace čistě ekonomickou nikoliv politickou záležitostí. Nicméně jsou zde přítomny politické instituce, které mají vymezenou pravomoc a zodpovídají za funkčnost celého systému. Tyto instituce však nejsou integračnímu seskupení nadřazeny, jsou jeho součástí. Podle neofunkcionalistů by měl mít integrační proces dvě fáze. První fáze by měla probíhat v režimu negativní integrace – tvorba vazeb. Druhá fáze by pak měla být pozitivní – upevňování a rozvoj těchto vazeb. Tento přístup je zásadní v tom, že ekonomické aktivity, které byly takto vybrány pro proces integrace nejsou kontroverzní a žádná ze zemí není omezována ve svých životních zájmech.

Neofunkcionalisté ve svých předpokladech pracují s tzv. „efektem přelévání“. Tento efekt znamená, že integrační proces se časem začne přelévat do čím dál více oblastí. Tento efekt může mít za důsledek to, že se integrace nezastaví na svých přirozených hranicích, ale je bezustání prohlubována a rozvíjena. (Slaný, & kol.,2003)

2.4.4 Intergovernmentalismus a realismus

Intergovernmentalistická teorie se částečně vrací zpátky k federalismu. Zatímco ve federalistické teorii existuje předpoklad vytvoření vládní instituce, *„která má vlastní exekutivní moc a politickou zodpovědnost ve svěřených oblastech, intergovernmentalismus tuto instituci pojímá jen jako administrativní servis přenášející na integraci výkonnou moc odvozenou přímo z národních vlád.“* V intergovernmentalistické teorii se vznik této instituce nepředpokládá.

Tato ústřední instituce nemá vlastní zodpovědnost, nevytváří se ani centrální parlament ani soudní dvůr. Řízení v unii probíhá na úrovni mezivládního shromáždění. Členské

země tudíž nemusí postupovat část své suverenity a zůstávají v oblastech hospodářské politiky autonomní.

Realismus jako další teorie říká, že neexistuje možnost efektivní nadnárodní politické integrace. Hlavním důvodem je to, že v jednotlivých členských státech chtějí prosazovat vlastní zájmy a existují zde také obavy o vlastní bezpečnost, proto je jejich izolovanost těžko překonatelná.

Rozdíl mezi intergovernmentalismem a realismem je ten, že intergovernmentalismus sice institucionalizaci mezinárodní ekonomické politiky uznává, nicméně jen pouze jako prostředek k dosažení integrace, nikoliv jejího řízení. (Slaný, & kol., 2003)

2.4.5 Teorie interdependence

„Obecně označuje termín interdependence souhrn vztahů a vazeb v rámci světového společenství především mezi jednotlivými ekonomikami a společnostmi. Tato teorie vnějších vztahů vysvětluje mezinárodní integraci jako přirozený a v současných společenských podmínkách nezvratný proces.“ Tato teorie říká, že čím více podobné země vstupují do procesu integrace, tím bude integrace úspěšnější, silnější a efektivnější.

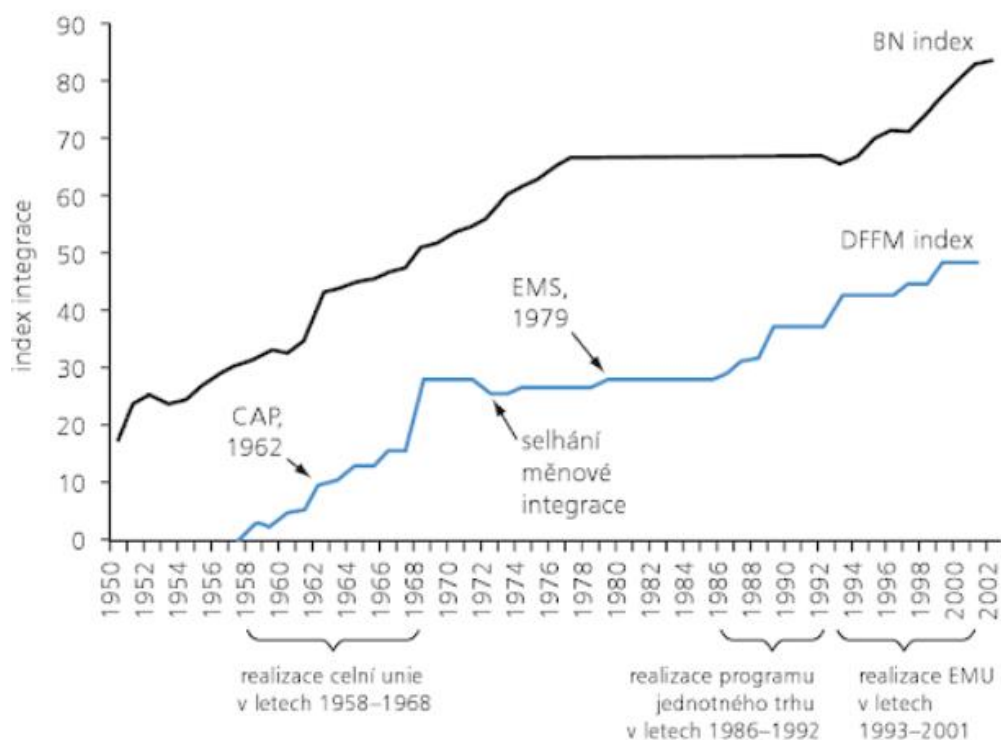
Podobně jako zastánci realistické teorie, zastánci interdependence uznávají, že je třeba stanovit hranice. V těchto hranicích je integraci třeba zastavit nebo zpomalit. (Slaný, & kol., 2003)

2.4.6 Měření míry integrace

V důsledku pokroků v oblasti historie ekonomie je možné stupeň ekonomické integrace měřit. Sledovanou proměnou jsou v tomto případě okamžiky, ve kterých začali různé ekonomické politiky v praxi fungovat. Využívá se k tomu DFFM index a BN index.

V minulosti již byl použit na měření míry integrace Evropské unie, kde i když se od sebe v detailech tyto dva indexy liší, došly ke stejnému závěru, a to, že Evropská integrace se od 50. let stále vyvíjí. (Baldwin, Wyplosz, 2008)

Obrázek 1: Indikátory evropské ekonomické integrace

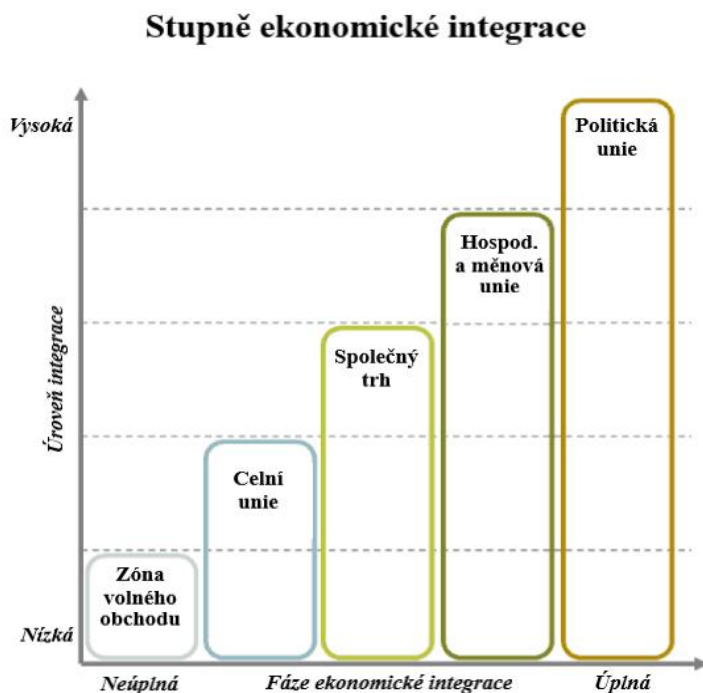

Zdroj: Baldwin, Wyplosz (2008)

2.5 Pojem ekonomická integrace

Dle Jovanoviće (1998) je ekonomická integrace proces, ve kterém dochází k postupnému propojování a sblížování ekonomik za pomoci postupného rušení mezinárodních překážek. Cílem ekonomické integrace je tedy posílení vzájemného obchodu a životní úrovně obyvatelstva v těchto zemích.

Obrázek 2: Stupně ekonomické integrace

Zdroj: Rodrigue, Comtois, & Slack, 2017

Mezi nejčastější mezinárodní překážky (ochranná opatření jednotlivých států na ochranu tuzemských producentů) patří podle Bartoníčkové a kol. (2011):

- clo
- kvóty
- devalvace měny
- legislativní překážky
- embargo

„**Clo** je právními předpisy stanovená peněžní platba do veřejného rozpočtu, neekvivalentního charakteru, s přesně určenou výší sazby.“ Tato platba je vybírána při přechodu zboží přes státní hranici, a to jak od fyzických či právnických osob, které toto zboží vyvážejí či dovážejí, nebo od fyzických a právnických osob, pro které je toto zboží vyváženo a dováženo. (Kárník, 2012)

V historii se politika cel využívala zejména v době nástupu merkantilistické teorie. Zlom přišel v době prosazování zejména liberálního pohledu na obchod a využití teorie komparativních výhod, kterou formuloval Adam Smith a David Ricardo. (König, Lacina, & Přenosil, 2007)

Kvóty existují ve formě vládních licencí, které omezují dovoz určitých komodit. V podstatě stanovují množství, které je možné do dané země dovézt za určité období. (Kalínská, & kolektiv, 2010)

Devalvace měny znamená znehodnocení domácí měny. Dochází k navýšení nominálního měnového kurzu na základě rozhodnutí centrální banky. Cizí měna se stane dražší a tím se stává dražší i dovážené zboží. (Hrbková, & kolektiv, 2015)

Legislativní překážky – zde se jedná zejména o neuznávání certifikátů spolehlivosti nebo zdravotní nezávadnosti ze země původu. (Bartoníčková, & kolektiv, 2011)

Embargo je částečný nebo úplný zákaz vývozu ať už zboží či surovin do státu, na který bylo embargo uvaleno. Nejčastější forma je například uvalení zbrojního embarga vůči státům podporujícím terorismus. (Malenovský, 2002)

Rodrigue, Comtois, & Slack (2017), zmiňují, jak je patrné výše na obrázku, že ekonomická integrace má pět hlavních etap.

1. Zóna volného obchodu
2. Celní unie
3. Společný trh
4. Hospodářská a měnová unie
5. Politická unie.

Podle Druláka (1998) lze nahlížet na ekonomickou integraci ze dvou pohledů – funkcionální a institucionální.

Funkcionální integrace je chápána jako:

- a) postupná integrace, která postupuje od jednoho sektoru ke druhému;
- b) integrace, která působí prostřednictvím cenových podnětů na volném trhu.

Institucionální integrace má rovněž dva významy a to:

- a) integrace prostřednictvím dirigistických, administrativních příkazů a zákazů;
- b) integrace prostřednictvím uzpůsobení národních či mezinárodních institucí.

2.5.1 Zóna volného obchodu

Zóna volného obchodu je prvním stupněm ekonomické integrace. Jedná se o stav, kdy se členské státy společně domluví, že odstraní všechny podstatné překážky mezinárodního obchodu vůči sobě. Jednotlivé státy si ovšem zachovávají autonomní obchodní politiku vůči třetím zemím. Tyto překážky můžeme rozlišit do třech základních skupin:

- 1) cla;
- 2) kvantitativní omezení (kvóty);
- 3) ostatní omezení – technické a veterinární normy, stimulování spotřebitelů k upřednostňování domácího zboží.

V etapě zóny volného obchodu jsou odstraňovány především první dvě skupiny překážek (cla a kvóty). Ostatní omezení nejsou zpravidla v této etapě zcela odstraněna, nicméně jejich odstranění je podmínkou dosažení a úspěšného fungování druhé fáze ekonomické integrace – společného trhu. (Kunešová, Cihelková & kolektiv, 2006)

Příkladem zóny volného obchodu mohou být například:

CEFTA – Středoevropská zóna volného obchodu

COMESA – Společný trh východní a jižní Afriky

CIS – Společenství nezávislých států

Dle konsolidovaného znění CEFTA (2006) jsou cíle zóny volného obchodu definovány takto:

- 1) odstranění překážek obchodu a tím zjednodušit pohyb zboží a služeb mezi členskými zeměmi
- 2) podpořit podmínky spravedlivé hospodářské soutěže
- 3) zvýšit investiční příležitosti

- 4) poskytovat efektivní ochranu a prosazovat práva v oblasti duševního vlastnictví
- 5) přispívat k harmonickému rozvoji světového obchodu

2.5.2 Celní unie

Celní unie je druhým stupněm ekonomické integrace. Typické pro celní unii je, že dochází k volnému pohybu zboží, které je procleno jen jednou, a to při překročení hranic na území celní unie. Dalším typickým znakem je, že členské státy uplatňují společnou obchodní politiku vůči třetím zemím, tj. nečlenským zemím. Pro tento účel musí přijmout jednotný celní sazebník pro obchodování s nečlenskými státy a dále si určují dovozní a vývozní kvóty.

„Celní unie vede k efektivnějšímu využívání zdrojů a následné specializaci, jež s sebou přináší i nedokonalou konkurenci v podobě monopolů, resp. oligopolů. Proto jsou v dohodách o celní unii obsaženy i články týkající se politiky hospodářské soutěže, především dumpingu a vládních subvencí.“ (Cihelková, et al., 2008)

Zčásti probíhá i eliminace problémů spojených s pravidly původu, protože celní unie je z hlediska výše cel na zboží homogenní oblastí, a proto zde neexistuje možnost, jak vydělat na reexportu mezi členy unie. Celní unie tak umožňuje oproti zóně volného obchodu odstranit hraniční kontroly u dováženého zboží.

Zpravidla největším problémem bývá přijetí již zmíněného jednotného celního sazebníku. Ten totiž vyžaduje dosažení shody/kompromisu mezi jednotlivými členskými zeměmi. Tato shoda se může být výsledkem i několikaletého vyjednávání. (Cihelková, 2007)

Při dosažení souhlasu na určitých pravidlech si země stanovují určitou dobu na jejich uvedení do praxe. Tato doba je zpravidla záležitostí deseti a více let. *„Cílem odkladu je ponechat národním ekonomikám dostatečně dlouhou dobu na vypořádání se s rostoucí konkurencí uvnitř nově vzniklého integrovaného celku.“* Odstranění cla je chápáno jako ztráta významného ochrannářského opatření domácích trhů. Cla se tedy nejprve odstraňují u vysoce konkurenčních odvětví a až později u citlivých odvětví.

Dalším aspektem celní unie je, že dovozci z třetích zemí si nemůžou vybrat nejvýhodnější zemi pro vstup na integrované území. To má totiž oproti zóně volného obchodu, jak je již zmíněno výše, jednotnou politiku vůči třetím zemím. (König, Lacina, & Přenosil, 2007)

Příkladem celní unie může být:

MERCOSUR – společný trh Jihu

ASN – Andské společenství národů

EAN – Východoafrické společenství

2.5.3 Společný trh

Společný trh je třetí fází ekonomické integrace. V této fázi probíhá odstranění zbývajících překážek obchodu, které nebyly odstraněny v předchozí fázi a případně tím dochází k dokončení celní unie. Společný trh je význačný volným pohybem zboží, služeb a kapitálu. „*Podstata společného trhu tedy spočívá v uvolnění veškerých toků, které souvisejí s rozvojem obchodu a ekonomiky.*“ Ekonomické efekty z této fáze mohou být větší než z předchozích fází. Volný pohyb osob (pracovníků) a kapitálu umožňuje lepší využívání dostupných zdrojů.

Aby společný trh fungoval, je potřeba vytvořit společné instituce, na které jsou národní ekonomiky napojené. „*Bezproblémové fungování společného trhu předpokládá rozsáhlou spolupráci nejen v oblasti kapitálového a pracovního trhu, ale i v oblasti přerozdělovacích procesů (např. v rámci regionální politiky a seskupení), harmonizace národních legislativ a koordinace měnové a fiskální politiky.*“ (Cihelková, et al., 2008)

Vnitřní trh s sebou přináší výhody jak pro podnikatele, tak pro spotřebitele. Pro podnikatele představuje jeho existence jednodušší přístup na nové trhy, nové potenciální zákazníky, úspory ze sjednocení technických a jakostních norem a také úspory z rozsahu. Pro spotřebitele představuje nejen větší výběr ale i silnější ochranu spotřebitele.

Jeden z nejvýznamnějších důsledků je větší konkurence, „*liberalizace odvětví dříve monopolní povahy a relativní pokles cen.*“

Vnitřní trh poskytuje čtyři ekonomické svobody. Jedná se o svobodu pohybu:

- zboží
- služeb
- kapitálu
- osob

„Principy vnitřního trhu nejvíce pokročily v oblasti volného pohybu zboží“. Obchodování se zbožím přes hranice neomezují žádné překážky. (Hrbková, Ješko, Liška, & Římanová, 2015)

Co se týče volného pohybu osob, článek 21 Smlouvy o fungování Evropské unie (2008) definuje volný pohyb osob jako právo na svobodný pohyb a pobyt na územích ostatních členských států.

Volný pohyb osob tedy znamená, že je možné žít, pracovat či studovat v zahraničí. Dále kvalifikace získaná v jednom členském státě je pak uznávána ve všech ostatních členských státech.

Krásnická a Hrubý (2012) uvádějí, že volný pohyb osob má dva aspekty:

- 1) politicko-právní aspekt – zakládá právo usídlit se a pracovat v jakémkoliv členském státě EU
- 2) technický aspekt – usnadňuje přeshraniční pohyb osob v rámci EU

Volný pohyb kapitálu znamená, že převádění investic, dividend či úroků přes hranice není nijak omezováno což vede k tomu, že poskytování finančních či bankovních služeb je možné i v ostatních členských státech.

„Největší rezervy existují v naplňování volného pohybu služeb, kde v některých citlivých odvětvích (například přeprava nákladů) stále existují národní omezení.“ (Hrbková, Ješko, Liška, & Římanová, 2015)

Oproti celní unii jsou mezinárodní konkurenci vystavena všechna odvětví. Dokonce i ta odvětví, která v předchozí fázi ještě dostávala podporu státu ve formě dotací či jiných ochranných opatření v netarifní formě. (König, Lacina, & Přenosil, 2007)

Příkladem společného trhu je:

EU – Evropská Unie

CEEAC – Hospodářské společenství zemí střední Afriky

COMESA – Společný trh pro východní a jižní Afriku

2.5.4 Hospodářská a měnová unie

Měnová unie je předposlední fáze ekonomické integrace. Jedná se o systém, kde měnová politika je zajišťována buď společnou bankou členských zemí, nebo jednou zahraniční bankou, která funguje jako centrální banka. „*To znamená, že domácí centrální banka neexistuje nebo je v měnové oblasti plně podřízena jedné z výše uvedených centrálních bank.*“ Všechna rozhodnutí v měnové oblasti jsou však přijímána na základě souhlasu členů unie.

Oficiální měnou na území unie se tímto stává:

- kromě domácí měny i zahraniční měna jednoho z členských států unie, přičemž je mezi nimi stanovený pevný kurz
- jen zahraniční měna, často jednoho z členů
- jen společná, nově vytvořená měna

Bezhotovostní peníze mohou ve všech třech případech emitovat kromě centrální banky i ostatní obchodní banky. Centrální banka, která je společná pro všechny členy unie, drží emisní monopol v emitování hotovostních peněz. (Revenda, Mandel, Kodera, Musílek, & Dvořák, 2014)

Podle Enocha a Kruegera (2002) mohou být měnové unie vytvořeny mezi zeměmi s relativně silnou makroekonomickou konvergencí stanovením kritérií, které musí jednotliví členové pro vstup splnit a udržovat. Konvergence by se dala definovat jako tendence méně vyspělých ekonomik dohánět více vyspělé.

K vytvoření fungující měnové unie je tedy třeba stanovit tzv. konvergenční kritéria. Tato kritéria se dají definovat nejen jako relativní, ale i jako absolutní ukazatel ekonomického zdraví. Absolutní například vyjadřuje, že žádná z členských zemí nemá vysoký deficit a

vysokou míru inflace. Relativní ukazatel říká, že rozdíly v ekonomických ukazatelích jednotlivých zemí by se neměli příliš lišit. Konvergenční kritéria jsou stanovena proto, aby státy, které je nesplňují, nemohly do unie vstoupit a tím celý systém destabilizovat. (Enoch, Krueger, 2002)

Příkladem mohou být konvergenční kritéria pro vstup do měnové unie EU. Smlouva o Evropské unii (1993) určila 4 kritéria pro vstup do měnové unie – Eurozóny. Tato kritéria jsou:

1. dosažení vysokého stupně cenové stability zjizitelného z míry inflace, která se musí blížit mírám inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků;
2. dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí, který je zjizitelný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících příliš velký schodek;
3. dodržování normálního fluktuačního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, bez toho, aby došlo k devalvací vůči měně jiného členského státu;
4. stálost konvergence dosažené členských státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb. (SEU, 1993)

Druhé kritérium je rozděleno na dvě části

- a) kritérium veřejného deficitu říká, že poměr plánovaného a skutečného schodku k HDP nepřekročí určitou výši. V případě Eurozóny to činí 3 %.
- b) kritérium veřejného dluhu říká, že poměr veřejného dluhu k HDP nesmí překročit 60 %. (CNB, 2018)

Příklad měnové unie je např. Eurozóna, Východní karibská měnová zóna nebo Centrální africké ekonomické a monetární společenství.

2.5.5 Politická unie

Politická unie představuje nejvyšší úroveň ekonomické integrace. Obsahuje nejen úplnou ekonomickou integraci, tedy hospodářskou unii, ale i společnou politicko-sociální

strukturu, jejíž cílem je zajistit politickou jednotu všech členských zemí. Tím se samozřejmě oslabí suverenita jednotlivých zemí.

V podstatě se jedná o spojení nezávislých států do jednoho celku. Dojde k vytvoření centrálních orgánů, parlamentu a institucí, které zabezpečí suverenitu jednotného celku. (Cihelková, & kol., 2007)

Dle Slaného a kol. (2003) znamená politická unie úzkou spolupráci pokrývající neekonomické aspekty, je závěrečnou fází ekonomické integrace. Jedná se o sjednocení „*dříve samostatných subjektů do jednoho politického a hospodářského celku*“; politická unie se tímto stane subjektem mezinárodního práva. Všechny členské země přenechají svou suverenitu v oblasti hospodářství a politiky. (Slaný, & kol., 2003)

Příkladů politické unie můžeme v historii najít celou řadu, např. Anglie, Wales a Skotsko, norskou-švédskou politickou unii nebo norskou-dánskou unii. Typickým znakem politické unie „*je provázání institucí zastupujících celky sjednocené v unii navenek – společná zahraniční a bezpečnostní politika*“. Politická unie může vykazovat prvky federace či konfederace, nicméně každá politická unie je určitým způsobem specifická.

Tabulka 1: Charakteristika státních celků typu federace a konfederace

FEDERACE	KONFEDERACE
<ul style="list-style-type: none"> • složený stát: pokud jsou mezery či pochybnosti v ústavě, kompetence patří vždy federální vládě 	<ul style="list-style-type: none"> • sdružení států: pokud jsou mezery či pochybnosti v ústavě, kompetence spadá vždy zpět na státy
<ul style="list-style-type: none"> • vyšší celek: nový subjekt nové kvality 	<ul style="list-style-type: none"> • mezinárodněprávní sdružení samostatných států
<ul style="list-style-type: none"> • ambiciózní politické struktury s významnými zásahy do působnosti národních států 	<ul style="list-style-type: none"> • omezená struktura společných orgánů • plnění omezených společných úkolů

Zdroj: König, Lacina, Přenosil (2007)

Každá další vyšší forma ekonomické integrace vyžaduje, aby probíhala čím dál tím užší politická spolupráce. Tato spolupráce ale vyžaduje, aby státy postupně předávaly pravomoci z národní na nadnárodní úroveň. V případě politické unie je předávání pravomocí mnohem vyššího rázu. Dochází k významnému omezení autonomie států ve fiskální oblasti, protože politická unie vyžaduje nejen koordinaci měnové politiky ale i společný rozpočet. Politickou unii je možno vytvořit dvěma způsoby. A to:

- a) vybudováním federálního státu
- b) postupným budováním ekonomické integrace (König, Lacina, & Přenosil, 2007)

Tabulka 2: Shrnující stádia ekonomické integrace, včetně politické unie

Stadia integrace	Žádné kvantitativní překážky vzájemného obchodu	Společná obchodní politika vůči třetím zemím	Volný pohyb výrobních faktorů (svobody)	Společná hospodářská politika	Společná měna	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
ZVO	X					
Celní unie	X	X				
Společný trh	X	X	X	částečně		
HMU	X	X	X	X	X	
Politická unie	X	X	X	X	X	X

Zdroj: König, Lacina, Přenosil (2007)

2.6 Evropská unie

Evropská unie je založena na třech zakládajících smlouvách (včetně revizních smluv) – které spolu s přístupovými smlouvami a listinou základních práv a svobod tvoří primární právo EU.

Tabulka 3: Přehled smluv týkajících se EU

Název	Podpis/platnost	Kdo podepsal
ESUO	1951/1952	Francie, Itálie, Německo, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko
EHS (SFEU)	1957/1958	Francie, Itálie, Německo, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko
EURATOM	1957/1958	Francie, Itálie, Německo, Belgie, Lucembursko, Nizozemsko
Smlouva o přistoupení Dánska, Irska a Spojeného království	1972/1973	Členské země + Dánsko, Irsko, Velká Británie
Smlouva o přistoupení Řecka	1979/1981	Členské země + Řecko
Smlouva o přistoupení Španělska a Portugalska	1985/1986	Členské země + Španělsko, Portugalsko
Jednotný evropský akt	1986/1987	Členské země
Smlouva o Evropské Unii	1992/1993	Členské země
Smlouva o přistoupení Rakouska, Finska a Švédska	1994/1995	Členské země + Rakousko, Finsko a Švédsko
Amsterdamská smlouva	1997/1999	Členské země
Smlouva z Nice	2001/2003	Členské země
Smlouva o přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska	2003/2004	Členské země + Česká republika, Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovinsko a Slovensko
Smlouva o přistoupení Bulharské republiky a Rumunska	2005/2007	Členské země + Bulharsko a Rumunsko

Lisabonská smlouva	2007/2009	Členské země
Smlouva o přistoupení Chorvatska	2012/2013	Členské země + Chorvatsko

Zdroj: vlastní zpracování

2.6.1 Smlouva o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli

Počátek ekonomické integrace, který vyústil v založení Evropské unie lze datovat do 18. 4. 1951. V tomto roce byla podepsána první zakládající smlouva – Smlouva o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) zvaná též jako Pařížská smlouva.

„Úkolem Evropského společenství uhlí a oceli je přispívat v souladu s celkovým hospodářstvím členských států na základě společného trhu za podmínek blíže stanovených v článku 4 k hospodářskému rozvoji a ke zvyšování životní úrovně členských států. Společenství postupně vytvoří předpoklady, které zajistí nejracionálnější dělbu výroby na co nejvyšší úrovni produktivity, při udržení nepřetržité zaměstnanosti, a aniž by v hospodářství členských států byly vyvolány základní a dlouhodobé poruchy.“

Tato smlouva zakázala v oblasti komodit uhlí a oceli:

- a) dovozní a vývozní cla a opatření s obdobným účinkem
- b) opatření, která vedou k diskriminaci mezi výrobci
- c) poskytování státních podpor
- d) omezující praktiky, které vedou k rozdělování nebo využívání trhů.

(ESUO, 1952)

Smlouva o ESUO byla podepsána na dobu 50 let. Podepsalo ji šest států – Francie, Německo, Lucembursko, Belgie, Nizozemsko a Itálie. Platnost skončila 23. 7. 2002.

Hlavním bodem této smlouvy bylo předání pravomocí v oblasti uhlí a oceli nadnárodnímu orgánu, který se nazýval Vysoký úřad. Ten na základě smlouvy a pomoci od Poradního výboru spravoval tuto oblast. Kontrolu tohoto orgánu vykonávalo Shromáždění a správnost, platnost a adekvátnost hlídal Soudní dvůr. (Pitrová, Fiala, 2010)

2.6.2 Smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství

Smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství byla podepsána 27.3. 1957 v platnost vstoupila 1. 1. 1958. Podepsalo ji všech šest států, které podepsali i předchozí smlouvu o založení ESUO. Později byla tato smlouva přejmenována Lisabonskou smlouvou na Smlouvu o fungování Evropské unie.

„Posláním Společenství je vytvoření společného trhu a postupným odstraňováním rozdílů mezi hospodářskými politikami členských států podporovat harmonický rozvoj hospodářských činností ve Společenství, nepřetržitý růst, vyšší stabilitu, rychlejší zvyšování životní úrovně a užší kontakty mezi členskými státy.“

Vymezené činnosti Společenství jsou následující:

- a) odstranění cel a množstevních omezení dovozu a vývozu zboží mezi členskými státy a obdobných opatření;
 - b) vytvoření jednotného celního sazebníku a společné obchodní politiky vůči nečlenským zemím;
 - c) vytvoření volného pohybu osob, služeb a kapitálu;
 - d) vytvoření společné zemědělské politiky;
 - e) zavedení společné dopravní politiky;
 - f) vytvoření systému, který bude zajišťovat, aby nedocházelo k narušování hospodářské soutěže uvnitř společného trhu;
 - g) přijetí postupů, které umožní koordinaci hospodářských politik a povedou k odstranění v rozdílech platebních bilancí jednotlivých členských států;
 - h) sblížení vnitrostátních předpisů, které jsou nezbytné pro fungování jednotného trhu;
 - i) vytvoření Evropského sociálního fondu;
 - j) založení Evropské investiční banky;
 - k) přidružení zámořských zemí a území ke Společenství za účelem zvyšování vzájemného obchodu a společné podpory hospodářského a sociálního rozvoje.
- (ES, 1957)

2.6.3 Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii

Smlouva o EURATOM byla podepsána 27. 3. 1957. V platnost vstoupila 1. 1. 1958. Podepsána byla opět všemi státy, které podepsaly předchozí smlouvy.

„Úkolem Společenství je přispět ke zvýšení životní úrovně v členských státech a k rozvoji vztahů s ostatními zeměmi vytvořením podmínek nezbytných pro rychlé vybudování a růst odvětví jaderného průmyslu.“

Činnosti Společenství jsou ve smlouvě definovány takto:

- a) rozvíjení výzkumu a zajišťování rozšiřování technických informací;
- b) stanovení jednotných bezpečnostních norem pro ochranu zdraví pracujících a obyvatelstva a dohled nad jejich dodržováním;
- c) usnadňování investic a zajišťování budování základních zařízení, která jsou nezbytná pro rozvoj jaderné energetiky;
- d) pečování o pravidelné a rovnoměrné zásobování všech uživatelů ve Společenství rudami a jadernými palivy;
- e) vykonávání vlastnického práva;
- f) zajišťování širokého odbytu a přístupu k nejlepším technickým prostředkům vytvořením společného trhu materiálu a zvláštních zařízení, volným pohybem kapitálu pro investice v oblasti jaderné energie a volným zaměstnáváním odborníků uvnitř společenství;

navazování styků s ostatními zeměmi a s mezinárodními organizacemi, které by mohly přispět v pokroku v oblasti mírového využívání atomové energie. (EURATOM, 1957)

2.6.4 Jednotný evropský akt

Z důvodu, že jednotný trh, který byl zakotven ve smlouvách jako jeden z hlavních cílů nebyl stále v 80. letech vytvořen, přední představitelé definovali opatření, které by vedlo k jeho dosažení. Z toho vyplívá, že nejdůležitějším cílem JEA bylo vytvoření jednotného

trhu, a to do roku 1992. JEA byl podepsán 28. 2. 1986. V platnost vstoupil 1. 7. 1987. (Hrubý, Krásnická, 2012)

Tabulka 4: Zásadní změny, které přinesl JEA

Zásadní změny v	Dosavadní stav	Nově platný stav
Evropská rada	pravidelně se scházející summit bez opory v zakládajících smlouvách	ukotvení tohoto orgánu do primárního práva (od roku 2009 je řazena k institucím EU)
Evropský parlament	poradní orgán	instituce spolupracuje na přijímání evropské legislativy
jednotný vnitřní trh	budování oblasti bez vnitřních hranic nedokončeno	zavazuje dokončit proces do 31. 12. 1992
rozhodování v otázkách vnitřního trhu kvalifikovanou většinou	právo veta (kvalifikovaná většina již byla ve smlouvách zakotvena dříve, ale díky politické krizi v 60. letech nebyl dodržen původní harmonogram)	Rada rozhoduje v otázkách volného pohybu čtyř svobod výhradně kvalifikovanou většinou
stanovení nových cílů Společenství	<ol style="list-style-type: none"> 1. sblížení hospodářských a měnových politik 2. propojení separované evropské politické spolupráce s institucionální strukturou Evropského společenství 	

Zdroj: Hrubý, Krásnická, 2012

2.6.5 Smlouva o Evropské unii

Smlouva o Evropské unii byla podepsána 7. 2. 1992. V platnost vstoupila 1. 11. 1993. Smlouva podepsalo 12 členských zemí: Belgie, Dánsko, Německo, Řecko, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Portugalsko a Velká Británie

„Tato smlouva představuje novou etapu v procesu vytváření stále užšího svazku mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutá přijímána co nejbližší občanům. Unie je založena na Evropských společenstvích doplněných politikami a formami spolupráce stanovenými touto smlouvou. Jejím posláním je utvářet vztahy mezi členskými státy a mezi jejich národy na základě soudržnosti a solidarity.“

Článek B této smlouvy stanovuje tyto cíle:

- a) podpora vyváženého a trvale udržitelného hospodářského a sociálního pokroku, zejména tím, že dojde k vytvoření prostoru bez vnitřních hranic, k posilování hospodářské a sociální soudržnosti a k zavedení hospodářské a měnové unie, která v souladu s ustanoveními této smlouvy v konečném stádiu zahrne i společnou měnu;
- b) potvrzování identity na mezinárodní scéně, zejména tím, že bude provádět společnou zahraniční a bezpečnostní politiku včetně budoucího vymezení společné obranné politiky, které by v určitém okamžiku mohla vést ke společné obraně;
- c) upevňování ochrany práv a zájmů státních příslušníků jednotlivých členských států zavedením občanstvím Unie;
- d) rozvíjení úzké spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních záležitostí;
(SEU, 2007)

2.6.6 Amsterdamská smlouva

Amsterdamská smlouva byla podepsána 2. 10. 1997. V platnost vstoupila 1. 5. 1999. Zpřehlednila primární právo a v určitých oblastech upravila příliš obecnou úpravu, která byla obsažena ve smlouvě o Evropské unii. Proběhl zde i pokus o institucionální reformu. Byl však neúspěšný. (Hrubý, Krásnická, 2012)

Tabulka 5: Zásadní změny, které přinesla Amsterdamská smlouva

Zásadní změny v	Dosavadní stav	Nový stav
vytvoření nového cíle EU	spolupráce v oblasti Schengenského prostoru byla zakotvena pouze v dohodách	cíl: svoboda, bezpečnost a právo; uvnitř unie neexistují vnitřní hranice
zakotven princip flexibility	princip flexibility umožňuje koexistenci více integrovaných částí EU a částí méně integrovaných	
komunitarizace civilní a justiční spolupráce	součást třetího pilíře	přesun do prvního pilíře

Zdroj: Hrubý, Krásnická, 2012

2.6.7 Smlouva z Nice

Smlouva z Nice byla podepsána 26. 2. 2001. V platnost vstoupila 1. 2. 2003. Pozměnila smlouvu o EU a smlouvy o založení Evropských společenství (EHS a EURATOM). Jejím cílem byla provedení institucionální reformy, která měla Unii připravit na přistoupení 10 nových států.

Změny přinesla zejména v těchto oblastech:

- 1) rozhodování v Radě – musí být dosaženo určitého počtu hlasů, kromě toho členský stát může požádat, aby kvalifikovaná většina reprezentovala nejméně 62 % obyvatel; (Hrubý, Krásnická, 2012)
- 2) složení Evropské komise – evropská komise bude mít 27 komisařů, 1 za každý členský stát;
- 3) Evropský parlament – počet poslanců za jednotlivé státy se redukoval o 91 míst – z tehdejšího počtu 626 na 535;
- 4) Rozšíření oblasti, ve kterých lze rozhodovat kvalifikovanou většinou – nelze rozhodovat v oblastech daní, sociální politiky, politiky soudržnosti, v otázkách azylu a imigrace a ve společné zahraniční politice. (Summary of the treaty of Nice, 2003)

2.6.8 Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva byla podepsána 13. 12. 2007. V platnost vstoupila 1. 12. 2009.

Smlouva sebou přinesla 7 zásadních změn v dosavadním fungování EU.

1) změna v Evropské radě

Do Lisabonské smlouvy byla Evropská rada složena z představitelů vlád členských zemí a předsedy Evropské komise. Předsedou byl vždy představitel vlády předsednické země EU. Lisabonská smlouva nově zavedla post „stálého předsedy Evropské rady“. Ten má za úkol posílit kontinuitu a efektivitu práce Evropské rady, a hlavně být jakousi tvář Evropské unie.

2) vznik postu „Vysokého představitele pro zahraniční a bezpečnostní politiku“

Jedná se o místopředsedu Evropské komise a předsedu Rady ministrů. Vytvoření tohoto postu má za cíl posílit předpoklady pro postupné vytváření skutečné unijní zahraniční politiky. (Macek, 2008)

3) změna v počtu eurokomisařů

Dle Lisabonské smlouvy se měl redukovat počet eurokomisařů na 2/3 počtu členských států, nicméně v květnu 2013 Evropská rada rozhodla, že počet členů Evropské komise se bude i nadále rovnat počtu členských států (28). (Mussa, 2018)

4) změny v hlasování

V případech, kdy se doposud hlasovalo jednomyslně, což znamenalo, že jeden stát mohl vetovat všechny ostatní, a kde byla evropská legislativa přijímána Radou ministrů bez většího vlivu Evropské parlamentu, došlo k výrazné změně. Od jednomyslného rozhodování se přechází k rozhodování kvalifikovanou většinou a Evropský parlament je nyní na úrovni Evropské rady.

5) změna kvalifikované většiny

Kvalifikovaná většina je nyní stanovena takto: je potřeba dosažení souhlasu 55 % členských států, které dohromady čítají 65 % obyvatel EU.

6) zrušení pilířové struktury

První pilíř se zabýval zejména hospodářskými záležitostmi. Druhý pilíř byla společná zahraniční a bezpečnostní politika a třetí pilíř se týkal soudní spolupráce v trestněprávních věcech.

7) Listina základních práv občanů EU

Lisabonská smlouva dává právní závaznost Listině základních práv občanů EU. Tato garantuje občanům EU práva vůči orgánům Evropské unie. Nicméně neplatí pro všechny členské státy, jelikož si Velká Británie a Polsko vyjednalo výjimku. (Macek, 2008)

2.7 Mercosur

Na území Latinské Ameriky docházelo k integračním tendencím již v 60. a 70. letech minulého století. Důvodem byla především potřeba propojit národní ekonomiky a tím nastartovat ekonomický rozvoj při nedostatečném množství disponibilních zdrojů. V tomto období vznikla např. Latinskoamerická oblast volného obchodu, Andské rozvojové sdružení nebo Středoamerický společný trh. Nicméně ani jedno ze jmenovaných uskupení nebylo úspěšné, ke stanoveným cílům se ani zdaleka nepřiblížily.

K rozvoji regionální integrace přispěla až změna hospodářské politiky Latinské Ameriky v 90. letech. Došlo k oživení středoamerického a andského integračního procesu a vzniká Mercosur.

„Společný trh jihu vznikl v r. 1991 jako odraz stabilizace demokratických poměrů v této části světa. Vytýčil si velmi ambiciózní cíl – do 1. 1. 1995 vybudovat zónu volného obchodu a celní unii, který byl naplňován během přechodného období, kdy každý stát měl stanoveny konkrétní kroky a časový harmonogram jejich realizace.“ Tento cíl byl naplněn, zóna volného obchodu i celní unie byly skutečně vytvořeny. Nicméně členské státy si ponechaly určité výjimky z režimu volného obchodu. (Cihelková, 2003)

2.7.1 Smlouva z Asunciónu

Smlouva z Asunciónu byla podepsána 26. 3. 1991. V platnost vstoupila 29. 11. 1991. Podepsali ji čtyři státy: Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay. Ve smlouvě jsou stanovené tyto hlavní cíle:

- 1) Volný pohyb zboží, služeb a výrobních faktorů mezi zeměmi a tím i odstranění cel a tarifů či obdobných opatřeních.
- 2) Zavedení společného celního sazebníku a uplatňování společné obchodní politiky vůči třetím zemím.
- 3) Koordinace politik v oblasti zahraničního obchodu, zemědělství, průmyslu, fiskální a monetární, zahraničních investic a dalších oblastí, které podporují vývoj hospodářské soutěže mezi členy.
- 4) Závazek členských států harmonizovat vnitrostátní právo v příslušných oblastech za účelem posílení integračního procesu.

Tato smlouva zakládá dva orgány: Radu společného trhu a Skupinu společného trhu.

Rada společného trhu je nejvyšší instituce Mercosuru. Jejím úkolem je jednat jménem uskupení jako celku. Je tvořena ministry zahraničních věcí a ministry financí jednotlivých členských zemí. Předsednictví má 6 měsíční období s principem rotace (dle abecedy). Mezi hlavní úkoly Rady patří:

- a) dohlížet na dodržování smluv;
- b) vytvářet a prosazovat kroky nezbytné k dosažení společného trhu;
- c) přijímat rozhodnutí v oblasti financí a rozpočtů;
- d) vyjednávat a podepisovat smlouvy se třetími zeměmi, jejich uskupeními nebo s mezinárodními organizacemi.

Skupina společného trhu je výkonný orgán, který se stará o chod uskupení. Jeho hlavní činnosti jsou:

- a) podnikat potřebné kroky k implementaci rozhodnutí, které přijala rada;
- b) navrhopvat opatření vedoucí k liberalizace trhu, koordinaci hospodářských politik a vyjednávání se třetími zeměmi;

- c) podstupovat kroky vedoucí k vytvoření společného trhu.
(Smlouva z Asunciónu, 1991)

2.7.2 Ouro Preto protokol

Rozšiřující protokol ke smlouvě z Asunciónu byl podepsán 17. 12. 1994. Podepsaly ho státy: Argentina, Chile, Uruguay a Paraguay. Přinesl změny ve fungování uskupení zejména v oblasti institucionální. Původně byly v Mercosur vytvořeny pouze dva orgány: Rada společného trhu a Skupina společného trhu.

Ouro Preto protokol (1994) uvádí, že struktura Mercosur se skládá z následujících orgánů:

- 1) Rada společného trhu
- 2) Skupina společného trhu
- 3) Obchodní komise
- 4) Společná parlamentní komise
- 5) Fórum pro konzultace a tvorbu politického konsensu
- 6) Sekretariát

Obchodní komise

Je složena ze čtyř členů a čtyř zástupců. Jeden za každý členský stát. Schází se minimálně jednou měsíčně, nebo na žádost Skupiny či členského státu. Mezi úkoly obchodní komise patří:

- a) monitorovat a aplikovat nástroje společné obchodní politiky;
- b) rozvíjet nástroje společné obchodní politiky;
- c) přijímat rozhodnutí v oblasti celní politiky;
- d) podávat zprávy Skupině společného trhu;
- e) navrhopvat regulace a změny v oblasti společné obchodní politiky a existujících předpisů;
- f) vytvořit pracovní skupiny, které budou sloužit ke správnému fungování obchodní komise.

Společná parlamentní komise

Společná parlamentní komise je orgán, který reprezentuje vlády členských států. Členové jsou jmenováni vládami členských zemí. Počet členů za každý stát se rovná počtu členů uskupení, v tomto případě tedy 4 za každý stát, celkem 16.

Fórum pro konzultaci a tvorbu politického konsensu

Fórum pro konzultaci a tvorbu politického konsensu je orgán, která se zabývá ekonomickým a sociálním sektorem a skládá se z rovného počtu za všechny členské státy. Má konzultativní funkci a podává svá stanoviska ve formě doporučení Skupině společného obchodu.

Sekretariát

Sekretariát má funkci administrativního orgánu a poskytuje operační podporu. Je zodpovědný za poskytování podpory ostatním orgánům Mercosur. Má za úkol:

- a) sloužit jako oficiální archiv veškeré dokumentace týkající se Mercosur;
- b) publikovat rozhodnutí přijatá v rámci Mercosur;
- c) provádět úkony, na základě rozhodnutí Rady, Skupiny a Obchodní komise;
- d) připravovat rozpočtové návrhy a po jejich přijetí obchodní skupinou, provádět potřebné kroky k jejich implementaci;
- e) podávat výroční zprávy Skupině.

2.7.3 Významné události v historii Mercosur

Tabulka 6: Vývoj Mercosuru v letech 1991-2017

1991	Smlouva z Asunciónu – založení Mercosuru. Signatáři: Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay.
1994	Vytvoření celní unie mezi zakládajícími členy.
1996	Bolívie a Chile vstupují do Mercosuru jako přidružené státy.

1999	EU a Mercosur se dohodly na vytvoření zóny volného obchodu (zatím nevytvořena).
2003	Peru podepisuje dohodu o zóně volného obchodu s Mercosurem.
2004	Mercosur podepisuje dohodu s Andským společenstvím. Kolumbie, Ekvádor a Peru se stávají přidruženými státy.
2006	Venezuela je přijata za člena Mercosuru.
2007	Paraguay je suspendována z členství Mercosur. Důvodem bylo obvinění a odvolání paraguayské prezidenta Fernanda Luga, které bylo ostatními členy Mercosuru označeno za převrat.
2012	Venezuela se oficiálně stává členem Mercosuru.
2017	Venezuela je z důvodu nesplnění podmínek (zejména v oblasti ochrany lidských práv) vyloučena z Mercosuru.

Zdroj: vlastní zpracování

2.8 Asociační dohoda EU-Mercosur

„Asociační dohoda je mezinárodní smlouvou mezi EU a třetími státy, která upravuje kromě obchodně politických otázek i hospodářskou spolupráci a další formy spolupráce.“

Mezi asociační dohody patří následující:

- a) dohody udržující zvláštní vztahy některých zemí EU ke třetím zemím
- b) dohody směřující k přistoupení nebo k vytvoření celní unie
- c) kooperační asociační dohody
- d) stabilizační asociační dohody. (Kovář, 2011)

Asociační dohody EU se třetími zeměmi se řídí článkem 217 SFEU, který říká, že EU může uzavřít mezinárodní dohody o přidružení s jednou či více třetími zeměmi případně s mezinárodními organizacemi, které stanovují vzájemná práva a povinnosti. Dále také

společné postupy a zvláštní řízení. Tyto dohody jsou uzavírány následujícím postupem dle článku 218 SFEU:

- 1) Rada poskytne zmocnění k zahájení jednání;
- 2) Komise, případně Vysoký představitel pro zahraniční a bezpečnostní politiku (v případě společné zahraniční a bezpečnostní politiky) podává Radě doporučení, ta pak přijme rozhodnutí a zmocní vyjednavatele či vedoucího vyjednávacího týmu Unie;
- 3) Rada má pravomoc vydávat směrnice pro vyjednavatele a vytvořit zvláštní výbor se kterým musí vyjednavatel konzultovat jednotlivé kroky;
- 4) Rada vydá rozhodnutí, kterým zmocní vyjednavatele k podpisu dohody;
- 5) na návrh vyjednavatele přijme Rada rozhodnutí o uzavření dohody:
 - a. po souhlasu Evropského parlamentu
 - b. po konzultaci s Evropským parlamentem

Evropský parlament je informován o postupu ve všech etapách. Kterýkoliv členský stát, Evropský parlament, Rada či Komise si mohou kdykoliv vyžádat od Soudního dvora posudek, která má posoudit, zda je nově uzavřená smlouva v souladu, s již uzavřenými smlouvami (SEU, SFEU).

V roce 1991 proběhly první rozhovory mezi Evropskou unií a Mercosurem. O rok později podepsala EU a Mercosur Dohodu o institucionální spolupráci. V té se určila spolupráce v oblasti institucionální a technické podpory, výměně informací a vytvoření personální základny. V září 1994 došlo k podepsání Společné deklarace mezi Radou EU a Mercosurem. Ta měla za cíl vytvoření meziregionální politické a ekonomické integrace.

O rok později, tj. 15. 12. 1995, byla podepsána Dohoda o interregionální spolupráci. Ta vstoupila v platnost v roce 1999. Strany tím potvrdily, že chtějí pokračovat v procesu bilaterálních jednání. Dohoda definovala, že k dosažení cíle je potřeba těchto 3 prvků:

- 1) politický dialog,
- 2) spolupráce a technická pomoc,
- 3) obchodní vztahy.

Na 1. vrcholném setkání představitelů EU a Mercosur, které se konalo v červnu 1999 v Riu de Janeiru, byla rozvinuta myšlenka o vytvoření zóny volného obchodu. Jednání probíhalo v následujících oblastech:

- a) zemědělské a průmyslové zboží,
- b) investice a pohyb kapitálu,
- c) služby,
- d) veřejné zakázky,
- e) intelektuální vlastnictví,
- f) kompetence.

V květnu 2002 proběhlo v Madridu 2. vrcholné setkání představitelů EU a Mercosuru. Výsledkem setkání byla Dohoda o usnadnění obchodu. Touto dohodou mělo být dosaženo v pokroku v oblasti cel, technických norem, elektronického obchodu a sanitárních a fytosanitárních opatření. Po několika letech jednání se však strany nedohodly. V roce 2005 prezident Brazílie a předseda Evropské komise vyjádřili zájem o uzavření Asociační dohody.

Ve zprávě o hospodářských a obchodních vztazích mezi EU a unií Mercosur za účelem uzavření meziregionální dohody o partnerství z roku 2006 uvádí Evropský parlament několik důvodů pro vytvoření zóny volného obchodu:

- Mercosur je oblast, která čítá 45 % obyvatelstva Latinské Ameriky a tvoří 45 % jejího HDP. Vytvořením zóny volného obchodu by zároveň vedlo k vytvoření největší světové zóně volného obchodu. To by znamenalo vznik nových významných příležitostí v oblasti obchodu a hospodářství a celkově k posílení mezinárodní konkurenceschopnosti obou trhů.
- Zóna volného obchodu EU-Mercosur má zásadní význam pro posílení vedoucí pozice EU jakožto hlavního investora a obchodního partnera Mercosuru. Dále by vedla k posílení interkontinentální integrace.
- Latinská Amerika jako celek dováží z USA třikrát více než z EU. Oproti tomu v Mercosuru je podíl EU na dovozu cca 26 %, zatímco USA „jen“ 20 %.

- Vytvoření zóny volného obchodu je nezbytné pro upevnění unie Mercosur jakožto společného trhu, pro celní unii a proces celosvětové integrace.

(Evropský parlament, 2006)

V roce 2011 vydal Evropský hospodářský a sociální výbor stanovisko k tématu „*Na cestě k dohodě o přidružení EU-Mercosur: příspěvek organizované občanské společnosti*“, kde se vyjadřuje k tomu, proč by tato asociační dohoda byla přínosem nejen pro EU ale i pro Mercosur.

EHSV si stojí za tím, že uzavření asociační dohody mezi EU a Mercosurem by přineslo obrovské možnosti a přineslo všeobecný prospěch pro obě strany. Nicméně toho může být dosaženo pouze po odstranění současných překážek zejména v oblasti zemědělství, duševního vlastnictví a udržitelného rozvoje.

3 Metodika

3.1 Cíl

Cílem diplomové práce je zhodnotit ekonomickou integraci Evropské unie a Mercosuru. Na základě dat poté vyhodnotit přínosy uzavření Asociační dohody a zhodnotit dopady na evropské, respektive české podniky.

3.2 Zdroje a použité metody

Literární rešerše probíhala formou studia a zpracování informací z odborné literatury, vědeckých článků, smluv zakládajících EU včetně revizních a smluv o Mercosuru. V literární rešerši je věnována pozornost zejména přístupům a teorii z oblasti ekonomické integrace. Jsou zde rozepsány jednotlivé etapy ekonomické integrace. Dále je popsáno založení Evropské unie a Mercosuru. A v poslední řadě je zde stručně popsána Asociační dohoda mezi těmito integračními celky.

Shromažďování dat pro praktickou část práce probíhalo z následujících zdrojů:

- a. Český statistický úřad (ČSÚ) – data obsahující informace o:
 - i. importu – údaje o importu do ČR ze států Mercosuru
 - ii. exportu – údaje o exportu z ČR do Mercosuru, včetně nejvíce vyvážených položek
 - iii. průměrné mzdě
- b. Eur-lex – přístup k právním předpisům EU a dalším dokumentům
 - i. znění zakládajících smluv (SEU, SFEU, EURATOM)
 - ii. stanovisko hospodářského a sociálního výboru
- c. The National Institute of Statistics and Censuses (INDEC) – data obsahující informace o importu a exportu Argentiny
- d. Foreign trade information system (SICE)
 - i. Smlouva z Asunciónu
 - ii. Ouro Preto protokol
 - iii. Smlouva z Montevidea
- e. Oficiální stránky Mercosuru obsahující společný celní sazebník

- f. Společný celní sazebník EU
- g. data.worldbank.org – data obsahující informace o:
 - i. HDP, tempa růstu HDP a HDP na hlavu
 - ii. exportu a importu
 - iii. nezaměstnanosti
 - iv. průměrné mzdě
- h. Evropská komise – konkrétně DG pro Obchod a vypracovaná SIA zpráva o Asociační dohodě EU-Mercosur
 - i. Evropský parlament

Studium dokumentů

Základní informace byly získány ze zakládajících a revizních smluv Evropské unie, zejména SEU, SFEU a EURATOM, a ze zakládajících smluv Mercosuru, Smlouvy z Asunciónu a Ouro Preto protokolu. Tyto smlouvy jsem důkladně nastudoval, za účelem jejich pozdějšího porovnání.

Analýza

V rámci práce proběhla také analýza dostupných dat ze zdrojů uvedených výše. Zejména se jedná o tempo růstu HDP a export a import jakožto hlavní ukazatel zahraničního obchodu. Tato data byla zanalyzována v průběhu let.

Syntéza

Syntéza dat proběhla ve smyslu rozboru zanalyzovaných dat a tím přispěla k tvorbě SWOT analýzy Asociační dohody, a přispěla k tvorbě závěru.

Komparace

Další informace byli zjištěny formou porovnání výše zmíněných zakládajících dokumentů za účelem zjištění rozdílů v jejich založení a fungování. Cílem komparace je obecně srovnání a vyvozování závěrů o vlastnostech porovnávaných subjektů. Zjištění z komparace bylo také využito v tvorbě SWOT analýzy a závěru.

4 Praktická část

4.1 Porovnání Smluv EU a Smlouvy z Asunciónu

Základním rozdílem je obsáhlost těchto dvou smluv. Smlouva o fungování Evropské unie se skládá z preambule, 7 částí a 358 článků. Členění je do těchto částí:

1. Zásady (2 hlavy, 17 článků)
2. Zákaz diskriminace a občanství unie (8 článků)
3. Vnitřní politiky a činnosti unie (24 hlav, 172 článků)
4. Přidružení zámořských zemí a území (7 členů)
5. Vnější činnost unie (7 hlav, 18 článků)
6. Institucionální a finanční ustanovení (3 hlavy, 112 článků)
7. Ustanovení obecná a závěrečná (24 článků)

Smlouva z Asunciónu je podstatně kratší a stručnější. Je složena z preambule, 6 částí, 24 článků a 5 doložek.

Tyto články jsou:

1. Záměry, zásady, nástroje (8 článků)
2. Organizační struktura (10 článků)
3. Doba platnosti (1 článek)
4. Přistoupení (1 článek)
5. Odstoupení (2 články)
6. Obecná ustanovení (2 články)

Doložky jsou rozděleny takto:

- a) Program liberalizace obchodu (12 článků)
- b) Obecná pravidla původu (2 hlavy a 19 článků)
- c) Řešení sporů
- d) Ochranné doložky (7 článků)
- e) Pracovní výbory Společné skupiny

Ouro Preto protokol obsahuje preambuli, 12 částí, 1 doložku a 60 článků.

1. Struktura Mercosuru (6 hlav a 33 článků)
2. Právní subjektivita (3 články)
3. Rozhodovací proces (1 článek)
4. Vnitřní systém zavádění rozhodnutí na základě přijetí orgány Mercosuru (3 články)
5. Prameny práva (2 články)
6. Řešení sporů (2 články)
7. Rozpočet (1 článek)
8. Jazyk (1 článek)
9. Přezkoumání (1 článek)
10. Vstup v platnost (3 články)
11. Přejídná ustanovení (1 článek)
12. Obecná ustanovení (2 články)

Doplňk se týká obecných pravidel pro podávání stížností Obchodní komisi a obsahuje 7 článků.

V případě SFEU je první část rozdělena na dvě hlavy. První hlava se zabývá druhy a oblastmi pravomocí Evropské unie. Druhá hlava obsahuje obecně použitelná ustanovení. V prvních dvou člancích je vyjádření, že tato smlouva představuje zakládající smlouvu EU, a že se stává součástí primárního práva. Dále jsou pak zde vyjmenovány jednotlivé pravomoci, které EU má: výlučné a sdílené.

Co se týče Smlouvy z Asunciónu, v první části, která má 8 článků, je podrobněji rozepsaný účel smlouvy. Zatímco ve SFEU bylo uvedeno pouze, že se smlouva upravuje fungování unie a stanovuje oblasti, meze a způsob vykonávání pravomocí, tato smlouva uvádí jednotlivé cíle hned v úvodu. Je zde uvedeno, že společného trhu muselo být dosaženo do 31. 12. 1994. Dále definice společného trhu a závazky stran k vynaložení úsilí k jeho dosažení.

Druhá část Smlouvy z Asunciónu se zabývá organizační strukturou Mercosuru. Ta je podle článku číslo 9 složena ze dvou institucí. Jedná se o Radu společného trhu a Skupinu společného trhu. V následujících člancích tj. 10, 11 a 12 je podrobněji rozebráno čím se

zabývá Rada společného trhu, kdo jsou členové, jak často se scházejí a kdo předsedá. Ve člancích 13, 14 a 15 je obdobným způsobem popsáno fungování Skupiny společného trhu.

Článek 16 určuje, jakým způsobem bude probíhat hlasování. Čl. 17 říká, že oficiálním jazykem společného trhu bude španělština a portugalština a oficiální zápis ze zasedání bude vždy napsán v tom jazyce, který je úřední v zemi, kde proběhlo zasedání. V článku číslo 18 je vyjádřena nutnost zasedání před dosažením společného trhu za účelem určení pravomocí a důležitosti jednotlivých orgánů v rozhodovacím procesu.

Ouro Preto protokol rozšiřuje organizační strukturu Mercosuru o další instituce. Jejich úkoly a fungování jsou popsány v první části nazvané Struktura Mercosuru a v člancích 3 až 33.

Druhá část SFEU se zabývá otázkou diskriminace. Tu ve Smlouvě z Asunciónu nenajdeme.

Organizační struktura EU je obsažena až v šesté části SFEU pod názvem Institucionální a finanční ustanovení. Evropská unie má větší počet institucí. Jejich fungování a pravomoci jsou rozepsány zhruba do 60 článků. Jedná se o Evropský parlament, Evropskou radu, Radu, Komisi, Soudní dvůr EU, Evropskou centrální banku a Účetní dvůr.

Třetí část Smlouvy z Asunciónu obsahuje jeden článek určující platnost smlouvy. Ten říká, že v platnost vstoupí 30 dnů po podpisu. V tomto případě vstoupila v platnost 29. 11. 1991. Stejný článek ve SFEU nenajdeme, nicméně je podrobněji rozepsán u fungování a pravomocí jednotlivých institucí EU.

Část o přistoupení, tedy čtvrtá část Smlouvy z Asunciónu obsahuje pouze jeden článek. Je zde uvedeno že vyjednávání o přistoupení dalších států může začít až poté, co Smlouva z Asunciónu bude platit minimálně pět let. Je potřeba jednomyslného rozhodnutí o přijetí nově přistupujícího státu všemi stávajícími členy. SFEU část o přistoupení neobsahuje.

Možnost přístupu nových států je zakotvena v článku 49 SEU, kde jsou uvedena kritéria, které musí státy splňovat, aby mohli zažádat o členství. Tato kritéria se nazývají Kodaňská kritéria. V podstatě obsahují hodnoty, které Evropská unie zastává. Jedná se o

to, že EU je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti, právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv menšin. Tento článek ve Smlouvě z Asunciónu nenajdeme.

Vystoupení z Mercosuru je upravené v páté části. Je zde uvedeno, že člen, který si přeje vystoupit musí informovat ostatní členské státy a musí podat dokument o vystoupení Paraguayskému ministrovi zahraničních věcí, který zprávu předá ostatním členským státům. Jakmile je dokumentace formalizovaná, práva a povinnosti jakožto členského státu Mercosuru zanikají. Nicméně práva a povinnosti v oblasti liberalizačního programu vůči ostatním členským státům zůstávají platná po následující dva roky.

Smlouva o fungování Evropské unie část o vystoupení neobsahuje. Až do roku 2009 nebylo vystoupení z Evropské unie zakotveno v žádné ze zakládajících smluv. Postupovalo se na základě obecných zásad. V roce 2009 po podepsání Lisabonské smlouvy bylo odstoupení z EU zakotveno v 50. článku Smlouvy o Evropské unii. Zde je uvedeno, že členský stát, který se rozhodne vystoupit, musí tento záměr oznámit Evropské radě. S tímto státem se pak uzavře dohoda o podmínkách vystoupení. Smlouvy přestávají být pro vystupující stát platné dnem, kdy vstoupí v platnost dohoda o vystoupení.

Šestá část Smlouvy z Asuncióny, tj. Obecná ustanovení, obsahuje dva články. Článek 23 určuje že jméno smlouvy je Smlouva z Asunciónu. V článku 24 můžeme najít, že za účelem dosažení pokroku v oblasti tvorby vnitřního trhu bude vytvořena Společná parlamentní komise. V dalším odstavci jsou jmenováni jednotliví členové za každý členský stát.

Obecná ustanovení lze najít i ve SFEU. Tam jsou obsažena v páté hlavě třetí části a čítá 10 článků. V podstatě se jedná o to, co Evropská unie dělá v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva (Unie tvoří..., Unie zajišťuje..., Unie usiluje...).

Volný pohyb zboží, služeb a výrobních faktorů je obsažen v článku 1 Smlouvy z Asunciónu. Tento článek říká, že veškerá netarifní omezení a omezení obdobné podoby na pohyb zboží jsou zakázána, stejně jako cla. Dále se zde řeší přijetí jednotného celního sazebníku a koordinace hospodářských politik mezi členskými státy v určitých oblastech.

Jako poslední je zde závazek států harmonizovat vnitrostátní předpisy, aby bylo dosaženo vnitřního trhu.

Volný pohyb zboží, služeb a kapitálu je ve SFEU upraven ve třetí části – Vnitřní politiky a činnosti unie. Je zde i částečně řešena otázka původu ve článku 29. Zde se říká, že za výrobky ve volném oběhu jsou považovány výrobky, které pocházejí ze třetích zemí, u kterých byly v členském státě splněny všechny náležitosti dovozu a zaplacený cla a poplatky. Článek 31 určuje, že celní sazebník je stanoven Radou na základě návrhu Komise. Obdobně to funguje i u Mercosuru, kde je celní sazebník přijat Radou společného trhu na základě návrhu Skupiny společného trhu.

Ve SFEU můžeme dále najít, že Komise vychází při tvorbě společného celního sazebníku:

- a) z nutnosti podporovat obchod mezi členskými státy a třetími zeměmi;
- b) z vývoje podmínek hospodářské soutěže;
- c) z požadavků unie v oblasti zásobování;
- d) z nutnosti vyvarovat se poruch, které by vedly k destabilizaci hospodářských politik členských zemí.

To, na čem stojí rozhodování ohledně společného celního sazebníku v Mercosuru ve Smlouvě z Asunciónu chybí.

Celní unie je řešena v článcích 28-37 SFEU. Nicméně pokud chceme podrobněji vidět, jakým způsobem byla celní unie vytvořena a jestli se liberalizační program EU a Mercosuru shoduje či liší, je nutné nahlédnout do smlouvy o EHS z roku 1957.

V obou případech je vyjádřen závazek členských států zrušit množstevní omezení, cla a obdobná omezení s podobným účinkem. Ve Smlouvě z Asunciónu ho najdeme v 1. článku první doložky – Program liberalizace obchodu, v případě smlouvy o EHS v druhé části, v první hlavě, v článku 12. Toto zrušení nepřichází najednou ale postupně. Je proto vyvinut tzv. liberalizační program.

Smlouva o EHS udává celkem 3 etapy.

1. etapa – k prvnímu snížení dojde rok po vstupu této smlouvy v platnost, k druhému po dalších 18 měsících a ke třetímu na konci čtvrtého roku platnosti smlouvy
2. etapa – k prvnímu snížení dojde po 18 měsících po zahájení této etapy, k druhému snížení po dalších 18 měsících a ke třetímu snížení po dalším jednom roce
3. etapa bude obsahovat další snížení podle harmonogramu, který stanoví Rada na návrh Komise.

V dalších odstavcích jsou pak stanovené způsoby, jakými lze stanovit sazby snížení celních sazeb. V 6. odstavci je konkrétně uvedeno, že na konci 1. etapy musí dojít minimálně k 25% snížení základní celní sazby a na konci 2. etapy musí dojít nejméně k 50% snížení základní celní sazby.

Smlouva z Asunciónu má obdobný program, nicméně daleko jednodušší a rychlejší co se týče doby implementace. Zde dochází ke snižování celních sazeb každých 6 měsíců v průběhu 4 let. Sazby snížení jsou 45 %, 54 %, 61 %, 68 %, 75 %, 82 %, 89 % a 100 % k 31. 12. 1994.

4.2 Volný pohyb zboží

Volný pohyb v Mercosuru je zakotven ve Smlouvě z Asunciónu. V článku 10 této smlouvy je uvedeno, že všechna netarifní omezení musí být zrušena. Dále je zde určeno, že sekundární právo Mercosuru upozorňuje na význam principu volného pohybu zboží jakožto aspektu společného trhu, který je cílem Smlouvy z Asunciónu.

Jsou zde stanoveny některé výjimky z obecného pravidla pro odstranění těchto omezení. Podle článku 2 první doložky, se koncept rušení omezení nevztahuje na položky, které jsou uvedeny v 50. článku ve Smlouvě z Montevidea. Tento článek říká, že žádné ustanovení této Smlouvy nesmí být vykládáno tak, že by vylučovalo přijetí a dodržování opatření týkajících se:

- 1) ochrany veřejné mravnosti;
- 2) implementace ochrany veřejného bezpečí;
regulace importu a exportu zbraní, munice a ostatního válečného materiálu, a za zvláštních okolností, ani dalšího vojenského vybavení;

- 3) ochrany zdraví lidí, fauny a flóry;
- 4) import a export zlata a stříbra ve formě cihliček;
- 5) ochrany národního bohatství ve formě umění, s historickou či archeologickou hodnotou a
- 6) export, používání a spotřeba nukleárních materiálů, radioaktivních produktu či jiných materiálu zneužitelných k výrobě nukleární energie.

Tento výčet má určitou podobnost se Smlouvou o fungování Evropské unie. Ta v článku 36 určuje, že zákaz množstevního omezení dovozu či vývozu, který je obsažen v člácích 34 a 35 se nevztahuje na položky uvedené v tomto článku.

Nicméně rozdílem je, že proto musí být splněny dvě podmínky. Tyto zákazy nesmí sloužit jako:

- a) prostředek svévolné diskriminace
- b) zastřené omezování obchodu mezi členskými státy.

Ve Smlouvě z Asunciónu tyto dvě podmínky nenajedeme. V tomto případě podléhá interpretace výjimek sekundárnímu právu nebo orgánům k tomu určeným.

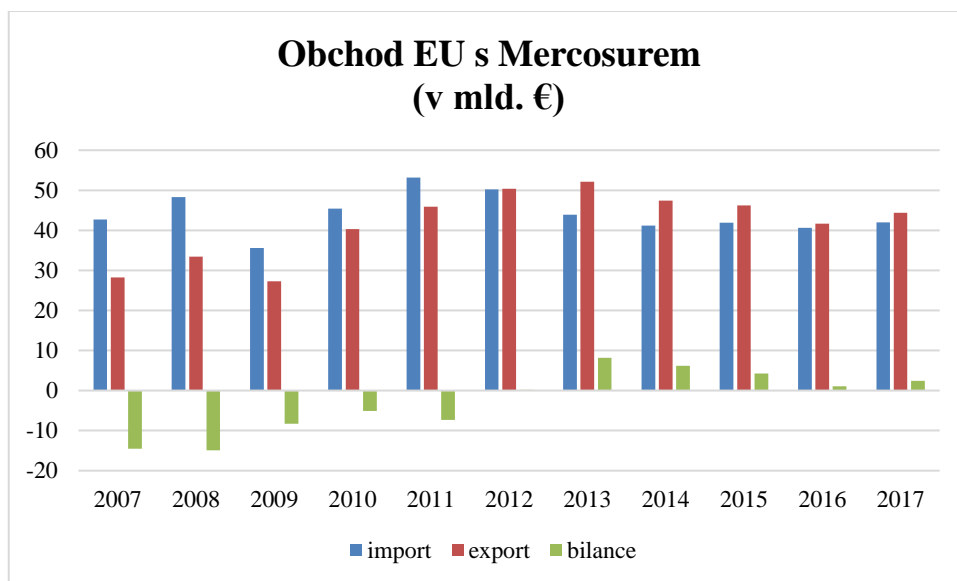
Problémem volného pohybu zboží v Mercosuru je článek 2 první doložky Smlouvy z Asunciónu. Ta zavádí pojem jako „opatření se stejným účinkem, podobného rázu a jakákoliv opatření“. Zatímco první doložka usiluje o objasnění pojmu omezení obchodu, význam ostatních pojmů zůstává nedefinován. To vede k zásadním problémům mezi členskými státy Mercosuru ve formě sporů.

Zásadním rozdílem volného pohybu zboží v EU a v Mercosuru byl až do nedávna fakt, že podle judikatury Soudního dvora EU je zboží, které pochází ze třetích zemí a bylo dovezeno na území EU a řádně procleno, součástí volného pohybu zboží. To ovšem v Mercosuru neplatilo až do roku 2012. Až do tohoto roku zboží pocházející ze třetích zemí podléhalo clu nejen při vstupu na území Mercosuru, ale ještě při vstupu do členského státu – tedy dvojímu proclení. Zrušení dvojího proclení mělo pozitivní dopad pro EU na export do Mercosuru, což můžeme vidět na grafu č. 1.

4.3 Analýza vztahů EU-Mercosur

Na grafu číslo 1 je vidět vývoj obchodu EU s Mercosurem. Od roku 2007 převažuje import ze států Mercosuru do Evropské unie, a to až do roku 2011. V roce 2012 byl import a export téměř vyrovnaný. V následujících letech je patrné, že převažoval export do Mercosuru nad importem. V těchto letech, tj. 2013-2017 můžeme také vidět kladnou bilanci.

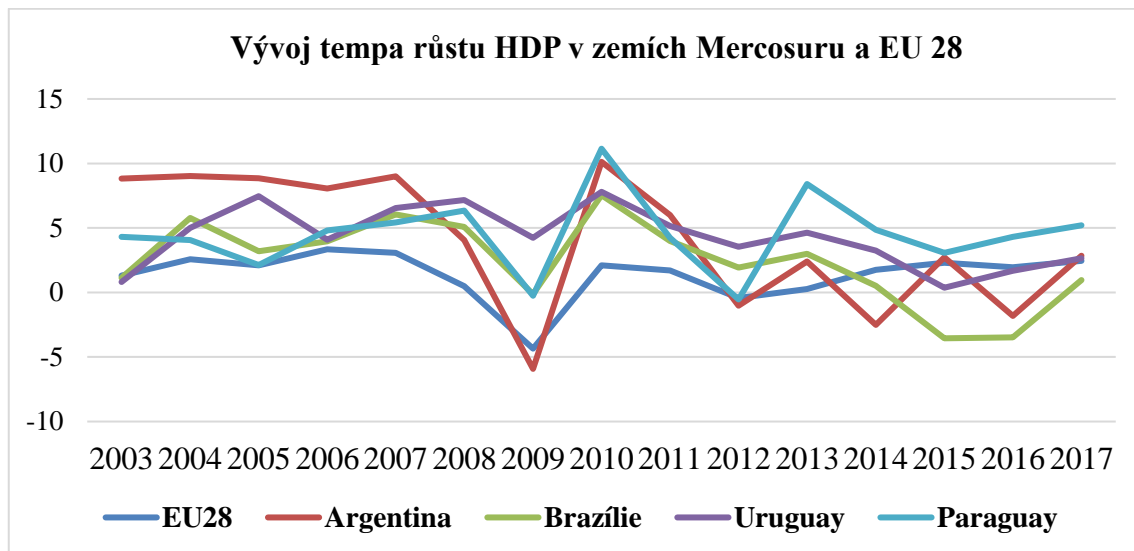
Graf 1: Obchod EU s Mercosurem

Zdroj: vlastní zpracování

Na grafu číslo 2 je vidět vývoj tempa růstu HDP v jednotlivých zemích Mercosuru a EU28 (průměr tempa růstu HDP všech členských států, stále včetně Velké Británie). Tempo růstu HDP je převážně v kladných číslech s výjimkou v letech 2008 a 2009, kdy udeřila globální ekonomická krize. Uruguay nebyla krizí nijak výrazně zasažena. Nejvyšší tempo růstu lze vidět v Argentině, a to v letech 2003-2008. Paraguay zaznamenala největší růst ihned po krizi v roce 2010, poté následoval propad v roce 2012 a opět rapidní nárůst v dalším roce. Můžeme říct, že tempo růstu HDP zemí Mercosuru je vyšší než tempo růstu HDP EU 28.

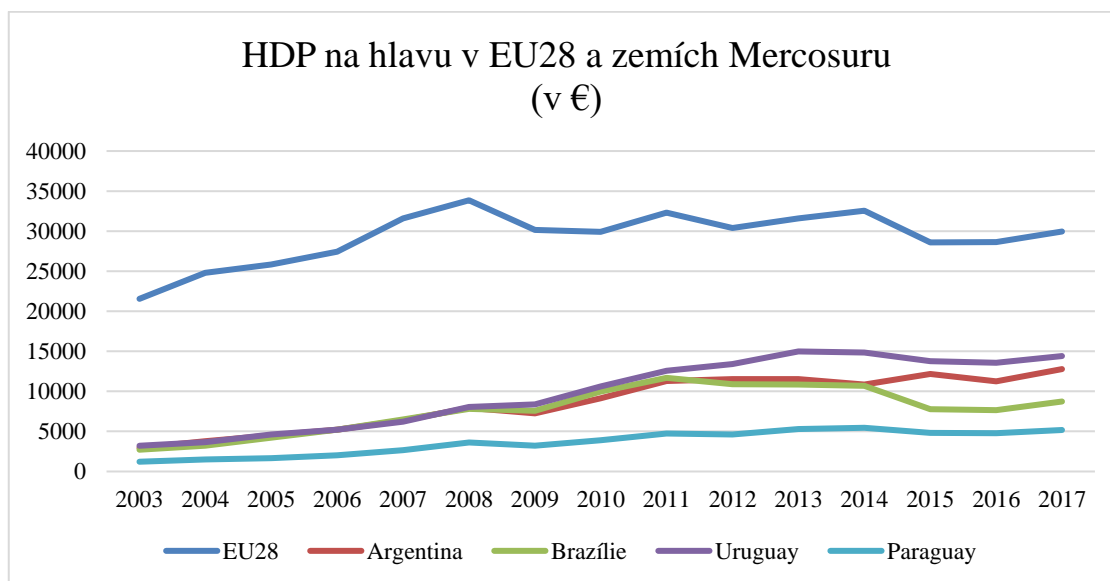
Graf 2: Vývoj tempa růstu HDP v EU a státech Mercosuru

Zdroj: WB, vlastní zpracování

Pro porovnání je na grafu číslo 3 zobrazeno HDP na hlavu. I přesto, že tempo růstu je v zemích Mercosuru vyšší než v Evropské unii, HDP na hlavu je mnohonásobně nižší. U všech států HDP na hlavu roste. Největší růst zaznamenala Uruguay, která v letech 2003-2008 měla téměř identickou trajektorii spolu s Argentinou a Brazílií. Největší rozptyl je pak mezi Uruguayí a Paraguayí, která má nejmenší HDP na hlavu. V letech 2008 a 2009, tj. v době ekonomické krize, můžeme vidět relativně vysoký propad u EU, Argentina zaznamenala pouze mírný propad. Paraguay, Uruguay a Brazílie propad nezaznamenaly. Co se týče Brazílie ta zaznamenala propad ještě v letech 2014 a 2015.

Graf 3: HDP na hlavu v EU a zemích Mercosuru

Zdroj: WB, vlastní zpracování

V následující tabulce je zobrazen export EU do Mercosuru. Můžeme vidět, že nejvíce vyváženou položkou do Mercosuru z EU jsou léky s podílem na celkovém exportu 3,8 %, letadla s 3,6 % a části a příslušenství motorových vozidel s 1,9 %. Nejvyšší tarif je u aut a ostatních motorových vozidel, kde dosahuje 23,3 %. Dále parfémů a toaletní vody s 14,5 % a insekticidy s 12,6 %. Tyto položky s nejvyšším tarifem dohromady tvoří necelé 3 % celkového exportu.

Tabulka 7: Nejvíce vyvážené položky z EU do Mercosuru

Položka	Podíl exportu	Průměrný DNV tarif Mercosur (v %)
Léky	3,8 %	10,5
Letadla	3,6 %	0
Části a příslušenství motorových vozidel	1,9 %	8,7
Antiséra a imunologické produkty	1,7 %	2,7
Auta a ostatní motorová vozidla	1,5 %	23,3
Lehké lodě, požární lodě, plovoucí jeřáby	1,4 %	7,0
Motorová paliva	1,4 %	1,2
Oleje a přípravky	1,4 %	0
Části a příslušenství karoserií motorových vozidel	1,3 %	10,9

Fungicidy	1,3 %	12,0
Části letadel a helikoptér	1,2 %	0
Vakcíny	1,2 %	2,1
Přírodní plyny, zkapalněné	0,9 %	0
Převodovky a její části pro motorová vozidla	0,8 %	9,9
Části pro spalovací motory	0,8 %	10,4
Stroje a mechanické přístroje	0,8 %	7,8
Parfémy a toaletní vody	0,7 %	14,5
Příslušenství k trubkám, bojlerům, nádržím apod.	0,6 %	12,4
Insekticidy	0,6 %	12,6

Zdroj: Sustainability Impact Assessment in support of association agreement negotiations between the European Union and Mercosur 2018

V tabulce č. 8 je zobrazen import z Mercosuru do Evropské unie. Nejvíce dováženou položkou jsou pokrutiny a rezidua, která vznikají při zpracování sójového oleje. Tvoří 15,5 % celkového importu. Dále sójové boby, které tvoří 7 %, dřevoviny a nezpracovaná železná ruda, obě po 5,8 %. Nejvyšší tarif je u mraženého hovězího masa a to 78,3 %, u masa a jedlých vnitřností, tj. 62,5 % a u čerstvého chlazeného hovězího masa 62,2 %. Tyto tři položky se nejvyššími sazbami tvoří dohromady necelé 4 % celkového importu do EU.

Tabulka 8: Nejvíce dovážené položky z Mercosuru do EU

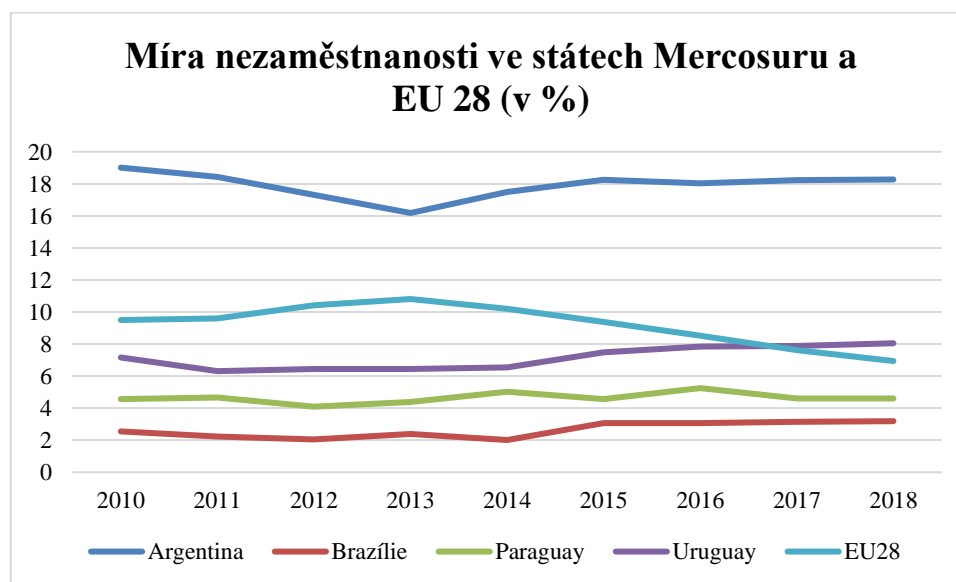
Položka	Podíl importu	Průměrný DNV tarif EU (v %)
Pokrutiny a rezidua ze zpracování sój. oleje	15,5 %	0
Sójové boby	7,0 %	0
Dřevovina, soda nebo sírany	5,8 %	0
Nezpracovaná železná ruda	5,8 %	0
Káva (kromě pražené a bezkofeinové)	5,7 %	0
Měď	3,7 %	0
Petrolej	2,4 %	0
Zpracovaná železná ruda	2,4 %	0
Pomerančový džus	2,1 %	38,6
Čerstvé chlazené hovězí maso, bez kostí	2,0 %	62,2
Zlato jako polotovar	1,8 %	0
Letadla	1,8 %	1,4
Tabák	1,5 %	7,4

Mražené krevety a garnáti	1,1 %	13,8
Podzemnice olejná, ve skořápce	1,0 %	0
Maso a jedlé vnitřnosti	1,0 %	62,5
Pomerančový džus 20/20	0,9 %	12,2
Části pro spalovací motory	0,9 %	2,7
Ferroniobium	0,9 %	0
Mražené hovězí maso bez kostí	0,8 %	78,3

Zdroj: Sustainability Impact Assessment in support of association agreement negotiations between the European Union and Mercosur 2018

Na grafu číslo 4 můžeme vidět míru nezaměstnanosti v členských státech Mercosuru a EU28. Nejvyšší míry nezaměstnanosti dosahuje Argentina, která se v roce 2010 pohybovala na 19 %. Poté v letech 2011 a 2012 klesla na úroveň 16 %. V současné době se pohybuje opět kolem 18 %. Nejnižší míru nezaměstnanosti má Brazílie ve všech letech. Největší míry nezaměstnanosti dosáhla v roce 2018 a činila necelé 3,2 %. Evropská unie se po krizi pohybovala v rozmezí 10-12 %. V roce 2012 začala klesat až na nynějších 6,9 %. Paraguay se ve všech sledovaných letech pohybuje mezi 4 a 6 %. Uruguay mezi 6 a 8 %.

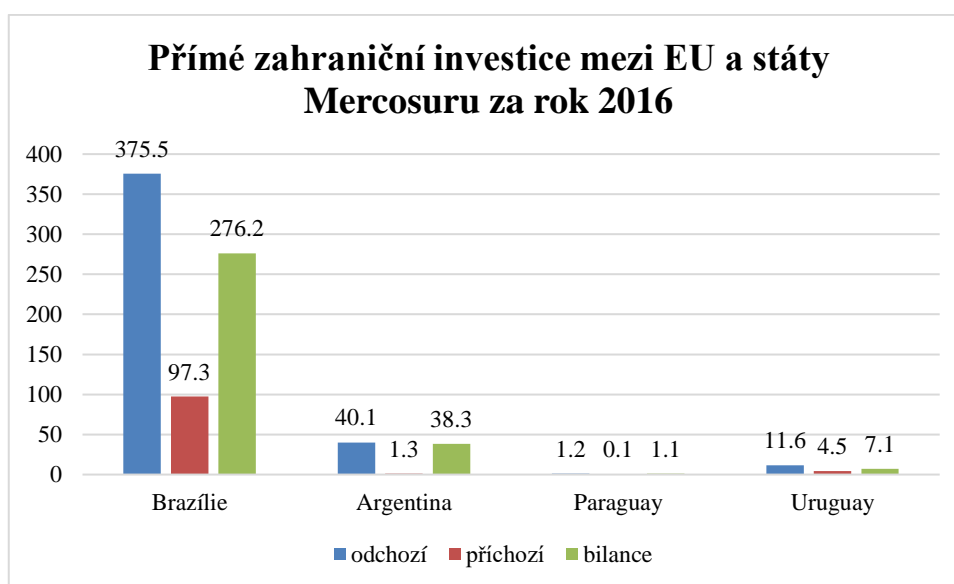
Graf 4: Míra nezaměstnanosti ve státech Mercosuru a EU28

Zdroj: WB, vlastní zpracování

Na grafu číslo 5 můžeme vidět objem přímých zahraničních investic. Je patrné že Brazílie je pro EU hlavním terčem investic. V roce 2016 činil objem investic do Brazílie 375,5 miliónů Euro. Do Argentiny se investovalo 40,1 miliónů. Do Uruguaye se investovalo necelých 12 miliónů a do Paraguaye 1,2 miliónu. Naopak Brazílie do EU investovala 97,3 miliónů Euro.

Graf 5: Přímé zahraniční investice mezi EU a státy Mercosuru

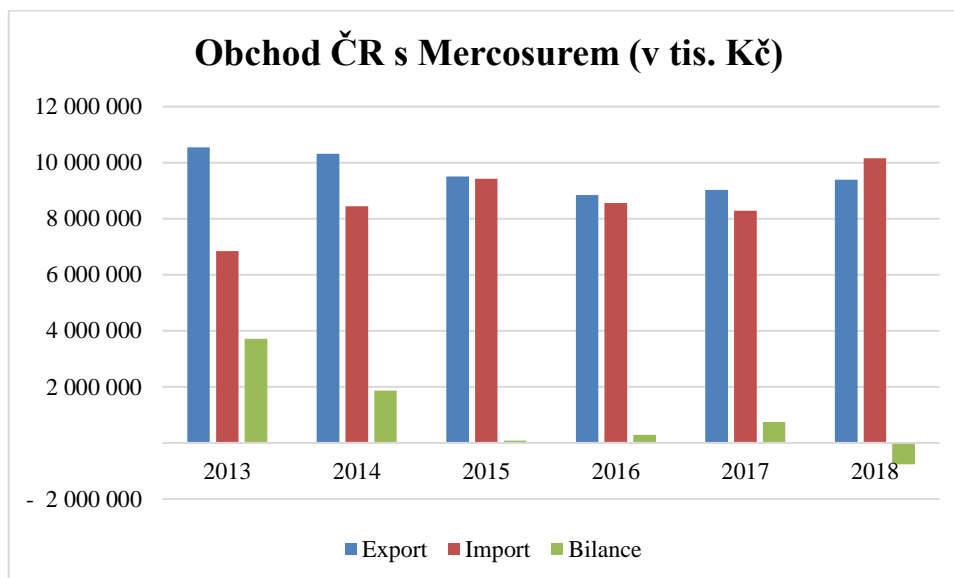

Zdroj: WB, vlastní zpracování

4.4 Zahraniční obchod ČR - Mercosur

Na grafu číslo 6 můžeme vidět vývoj zahraničního obchodu České republiky se státy Mercosuru. Z grafu je patrné, že až do roku 2018 převažoval export nad importem a ČR měla tedy kladnou bilanci. V roce 2018 převážil import a bilance byla záporná. Co se týče vývoje importu, je možné vidět, že během let docházelo k postupnému zvyšování. Export naopak od roku 2013 klesal až do roku 2016, kdy začal opět růst.

Graf 6: Vývoj zahraničního obchodu ČR a Mercosuru

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V následující tabulce můžeme vidět nejvíce exportované zboží z ČR do Mercosuru v roce 2018. Nejvíce Česká Republika vyvezla do států Mercosuru části a součásti letounů a vrtulníků, čerpadla, vypínače elektrických obvodů a kaučuk. Můžeme vidět, že kromě první položky v tabulce převládá tarif o výši 18 %. Kaučuk je proclíván 12% sazbou a soupravy kabelů 16% sazbou. Vzhledem k výši tarifů, které jsou patrné z tabulky je jasné, že došlo-li by ke snížení či úplné eliminaci tarifů, vliv na export České Republiky by byl pozitivní.

Tabulka 9: Nejvíce vyvážené zboží do Mercosuru v roce 2018

Kód zboží	Název zboží	Hodnota vývozu (v tis. Kč)	Tarif (v %)
880330	Části, součásti ostatní letounů, vrtulníků	617 725	0
841330	Čerpadla hmot pohon, mazadel pro pístové motory	480 940	18
853620	Vypínače elektr. obvodů automatické, do 1000V	267 355	18
870600	Chassis traktorů, autom. osob, náklad, zvl. účelu	209 646	18
400220	Kaučuk butadienový (BR)	199 294	12
854430	Soupravy kabelů zapalov.pro auta, letadla, lodě	193 194	16
870894	Volanty, sloupky, skříňe řízení; části, součásti	178 261	18
701328	Sklo nápojové kalíškové na nožce, ne sklokeramika	165 390	18
850131	Motory el, stejnosměrný proud, dynamo, do 750W	163 878	18

Zdroj: Mercosur.int, vlastní zpracování

4.5 SWOT analýza ekonomické integrace EU-Mercosur

Tabulka 10: SWOT analýza

Silné stránky	• Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• vytvoření největší světové zóny volného obchodu• redukce tarifních omezení při exportu/importu• zlepšení hospodářské soutěže vlivem růstu konkurence• vyšší uplatnění teorie komparativních výhod• zvýšení přímých zahraničních investic• levnější zboží a služby• snadnější přístup na zahraniční trhy• snadnější přístup k novým výrobním technologiím• levnější výrobní faktory (úspory ve výrobě)• šance pro malé a střední podniky• vytvoření nových pracovních míst• posílení vyjednávací síly Mercosuru• snadnější a levnější import pro firmy, které již působí na území Mercosuru• růst odvětví (zejména textilní), na které platí množstevní omezení• 1. obchodní dohoda Mercosuru takového rozsahu• evropské firmy se budou moci podílet na veřejných zakázkách	<ul style="list-style-type: none">• více nekvalitního zboží• zvýšení konkurence pro malé podnikatele• zvýšený outsourcing práce• snížení daňových příjmů (cla, poplatky)

Příležitosti	• Ohrožení
<ul style="list-style-type: none"> • další prohlubování vztahů • vstup dalších států Latinské Ameriky do zóny volného obchodu • přistoupení nových států do EU • rozšíření Erasmus programu • snížení nezaměstnanosti v regionech s vysokou nezaměstnaností 	<ul style="list-style-type: none"> • ekonomická situace uvnitř celků • suspendování/odchod členských států • globální krize

Zdroj: vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že Mercosur má převážně relativně vysoké tarify a Evropská unie tvoří zhruba 25 % celkového importu, domnívám se, že uzavřením Asociační dohody by mělo pozitivní dopad nejen na Mercosur, ale samozřejmě i na samotnou Evropskou Unii.

Mercosur uplatňuje průměrně nejméně 11% tarify. To znamená, že každé snížení tarifů u důležitých obchodní partnerů (v tomto případě EU) by vedlo ke zvýšení obchodu a celkově zvýšení blahobytu obou oblastí.

Pokud bychom brali v úvahu 11% tarif, dovoz z EU do Mercosuru 42 miliard € v roce 2018. Lze odhadnout úsporu až 5 miliard €.

Eliminace tarifů by se týkala i odvětví, která jsou kvůli množstevnímu omezení držena na nízké úrovni. Typickým příkladem může být v tomto případě textilní průmysl.

Dohoda se to dotkne samozřejmě i konečných spotřebitelů. Ti by uzavřením dohody získali přístup k levnějšímu zboží a službám. Zároveň by se jim rozšířila možnost výběru v daných cenových kategoriích, což vede i ke zlepšení hospodářské soutěže. Snížením cen se dosáhne vyšší spotřeby, a tedy i celkové spotřeby a růstu HDP. Zároveň to platí i z pohledu EU. Vyšší spotřeba povede k nutnosti zvýšit výrobu za účelem uspokojení zvýšené poptávky a tím zvýší výrobu, prodeje a zisky firem.

Snížením či redukcí bariér by také malí a střední podnikatelé získali lepší přístup na jihoamerický nebo evropský trh. Jejich výrobky by se staly díky snížení celních poplatků

či jejich úplné eliminaci levnější – tím by mohly přilákat nové zákazníky a stát se více konkurenceschopní.

V zemích Mercosuru již funguje množství evropských malých a středních firem. Malé a střední podniky Mercosuru také vstupují na evropský trh. Asociační dohoda by tak byla příležitost, aby nejen evropské, ale také latinskoamerické malé a střední podniky upevnily své postavení v těchto regionech. Pro evropské firmy v Mercosuru by to znamenalo snadnější a levnější import surovin.

Další výhodou pro firmy by byl fakt, že by měly k dispozici levnější výrobní faktory. To by vedlo ke snížení výrobních nákladů a růstu výroby. Dále také snadnější přístup k levnějším technologiím.

Asociační dohoda by mohla mít pozitivní dopad na tvorbu pracovních míst a snížení nezaměstnanosti. Zejména formou nových příležitostí pro podniky v různých odvětvích, rozšířením stávajících trhů či otevřením nových trhů.

Jednodušší přístup na rozsáhlý a perspektivní trh a snížené náklady vlivem snížení či úplného odstranění bariér. Země Mercosuru tvoří oblast, která čítá více než 250 miliónů spotřebitelů. Dohromady vytváří 5. největší HDP na světě.

Tabulka 11: Pořadí států podle HDP za rok 2017

Pořadí	Země	HDP 2017 (v mil €)
1	USA	17,289,729
2	Čína	10,911,806
3	Japonsko	4,344,265
4	Německo	3,279,007
5	Velká Británie	2,338,306
8	Brazílie	1,832,802
21	Argentina	568,510
74	Uruguay	50,073
95	Paraguay	26,513

Zdroj: WB, vlastní zpracování

V tabulce číslo 11 můžeme vidět, že největší HDP tvoří USA. Brazílie, jakožto největší člen Mercosuru tvoří páté největší HDP. Argentina je na 21. místě. Uruguay pak na 74. a Paraguay na 95. místě. V následující tabulce č. 12 je vidět opět pořadí zemí podle HDP, nicméně přepočteného za celý Mercosur.

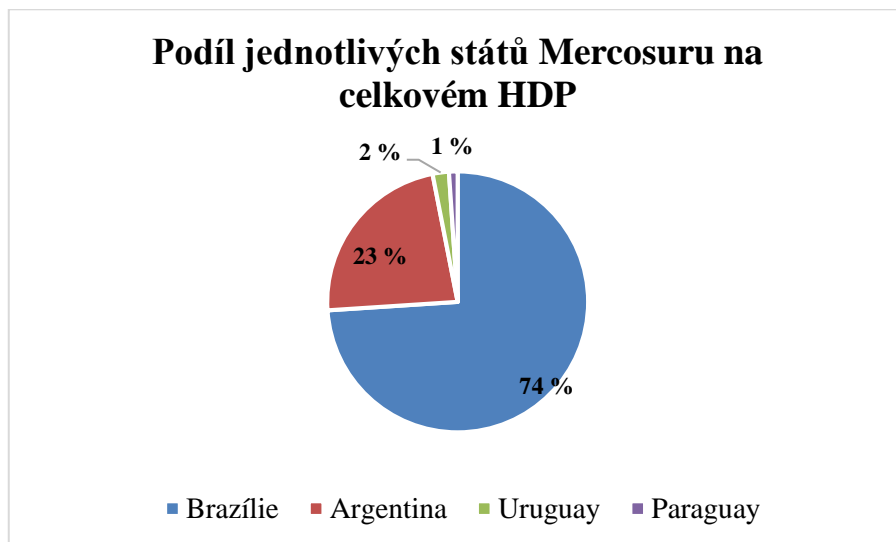
Tabulka 12: Upravené pořadí států podle HDP za rok 2017

Pořadí	Země	HDP 2017 (v mil €)
1	USA	17,289,729
2	Čína	10,911,806
3	Japonsko	4,344,265
4	Německo	3,279,007
5	Mercosur	2,477,899
6	Velká Británie	2,338,306

Zdroj: WB, vlastní zpracování

V tabulce číslo 12 můžeme vidět, že Brazílie, Argentina, Uruguay a Paraguay spolu dohromady tvoří 5. největší HDP na světě. Brazílie tvoří zhruba 74 % HDP Mercosuru. Argentina 23 %, Uruguay 2 % a Paraguay nejmenší část s podílem 1 % na celkovém HDP.

Graf 7: Podíl jednotlivých států Mercosuru na celkovém HDP

Zdroj: WB, vlastní zpracování

Dále je možné podotknout, že po uzavření Asociační dohody se budou moci evropské firmy účastnit veřejných zakázek v členských státech Mercosuru.

Mercosur je pro Evropskou unii velmi perspektivním a rychle se rozvíjejícím trhem, kdy redukce případně úplné odstranění bariér by vedlo k významným úsporám peněz ve formě celních poplatků.

Dopad na subjekty v Evropské unii nebude tak rapidní, protože EU neuplatňuje vůči Mercosuru tak vysoké tarify.

Zásadní slabou stránkou můžeme spatřovat ve zvýšení konkurence pro malé podnikatele, kteří už takhle mají co dělat, aby zůstali konkurenceschopní vůči středním a velkým podnikům. Náhlý příliv většího množství konkurence by se pro malé podnikatele mohl stát kritickým.

Příliv levnějšího zboží nemusí nutně znamenat příliv stejně kvalitního nebo kvalitnějšího zboží. Existuje riziko, že se na trh dostanou i méně kvalitní výrobky. Otevřením zóny volného obchodu se usnadňuje přístup tohoto zboží na trh, protože se dovoz i vývoz stanou levnějšími.

Mezi příležitostmi můžeme zařadit další prohlubování vztahů. Například budoucí vytvoření celní unie, která by vedla k úplné eliminaci obchodních překážek. Nicméně hlavní nevýhodou celní unie by byl fakt, že by státy Mercosuru ztratily suverenitu v oblasti celní politiky se třetími zeměmi, která by podléhala společnému celnímu sazebníku, který je platný v EU.

Za příležitost by se také dal považovat přístup nových členských států do Mercosuru nebo do Evropské unie. Tím by se zvýšila oblast a celková rozloha zóny volného obchodu o nově přistupující státy a samozřejmě tím vznikly další příležitosti na nových trzích.

Za ohrožení můžeme považovat suspendaci nebo odchod stávajících členských států. Po Brexitu panuje obava, jaký dopad bude na Evropskou Unii mít odchod Velké Británie.

Obdobná situace nastala i v Mercosuru, kdy byla v minulosti Paraguay dočasně suspendována, anebo na příkladu Venezuely, která byla z Mercosuru vyloučena. Tím území Mercosuru přišlo o zhruba 32 miliónů obyvatel.

Dále bychom mohli vidět ohrožení v budoucí ekonomické situaci v jednotlivých oblastech. Nejedná se jen o jednotlivé státy, ale i celky (můžeme se zaměřit na Itálii, ale třeba i na celou EU vlivem Itálie). V integračních celcích nastává problém úzké provázanosti členských států. Čím užší je mezi státy spolupráce, tím náchylnější jsou pro přenos ekonomické krize z jednoho státu na druhý.

5 Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení ekonomické integrace Evropské unie a Mercosuru. Dále zjištění rozdílů v jejich fungování a dopad těchto rozdílů na české subjekty. V práci jsem se také zabýval vyhodnocením ekonomické integrace mezi těmito dvěma uskupeními, které by mělo být dosaženo uzavřením Asociační dohody. Dále jsem se zabýval výhodami a nevýhodami této dohody a jejími dopady na subjekty EU, respektive ČR.

Ekonomická integrace Evropské unie a Mercosuru je velice důležitý krok v budoucnosti zahraničního obchodu obou subjektů a jejich členů. Základní myšlenkou ekonomické integrace je podpora vzájemného obchodu a zlepšování životní úrovně obyvatel, která je dosažena pomocí postupné eliminace překážek zahraničního obchodu.

Evropská unie a Mercosur se řadí mezi významné hráče v globálním měřítku nejen v oblasti ekonomické, ale také politické. Obě uskupení jsou k uzavření Asociační dohody motivována. Zejména se jedná o ekonomické a politické důvody. Pro Evropskou unii je hlavním důvodem udržet si pozici číslo 1 jakožto hlavního obchodního partnera Mercosuru. Pro Mercosur můžeme uvažovat o stejných důvodech a zároveň ještě o motivaci k získání významného politického partnera.

Na základě studia veškerých získaných materiálů, komparace, analýzy a syntézy dat a vytvořením SWOT analýzy jsem vyhodnotil přínosy této ekonomické integrace a její dopady na subjekty EU a ČR.

V praktické části jsem nejprve porovnal zakládající smlouvy EU a Mercosuru, tedy Smlouvu o Fungování Evropské unie a Smlouvu o Evropské unii se Smlouvou z Asunciónu a Ouro Preto Protokolem. Zásadní rozdíl je v rozsáhlosti těchto smluv a v absenci některých článků (otázka diskriminace ve Smlouvě z Asunciónu chybí). Nicméně i přes tyto rozdíly je jasné, že obě smlouvy jsou postavené na stejných principech a idejích.

Dále jsem provedl porovnání volného pohybu zboží. Největší rozdíl se týká výjimek z volného pohybu zboží. Položky, které jsou do výjimek zařazeny, tedy nevztahuje se na

ně zákaz omezení, jsou v podstatě u obou subjektů stejné. Zatímco v EU se musí dodržet dvě podmínky, v Mercosuru nikoliv.

Výrazným nedostatkem ve Smlouvě z Asunciónu je absence definice pojmů „opatření se stejným účinkem, podobného rázu“. To má za následek relativně časté spory mezi členskými státy.

V další části proběhlo analyzování vztahů mezi Evropskou unií a Mercosurem a mezi ČR a Mercosurem. Z pohledu Mercosuru je Evropská unie největším zahraničním obchodním partnerem, který tvoří zhruba 25 % celkového dovozu. Za zásadní krok směrem k ekonomické integraci můžeme považovat zrušení dvojího proclení, které fungovalo až do roku 2012, kdy zboží bylo procleno nejen při vstupu na území Mercosuru, ale ještě jednou při vstupu do cílového státu. Od tohoto roku můžeme také pozorovat nárůst importu z EU, kdy poprvé v roce 2012 měla EU kladnou obchodní bilanci, tedy export převážil import.

S ohlédnutím na exportované a importované položky z Mercosuru a z EU je jasné vidět, že Mercosur uplatňuje větší sazby než Evropská unie. Také je možné vidět, že jich uplatňuje daleko více. V tabulce nejvíce exportovaných položek z EU do Mercosuru je 15 položek z 19 zatíženo clem. V opačném případě, tedy import do EU z Mercosuru je clo přítomné „jen“ u 9 položek z 20.

Česká Republika do států Mercosuru v roce 2018 vyvezla zboží za zhruba 9,5 miliardy korun. Na základě zjištěných dat je vidět, že u nejvíce exportovaného zboží byla tarifní sazba 18 %. Uzavřením dohody by došlo k redukci či úplné eliminaci tarifů což by vedlo k významným úsporám a také k levnějším produktům, které by si staly konkurenceschopnější.

Pokud bychom uvažovali průměrnou sazbu 18 % při exportu z ČR do Mercosuru v hodnotě zhruba 9,5 miliard Kč, lze odhadovat úsporu až 1,7 miliardy Kč za celní poplatky.

V poslední části byla provedena SWOT analýza, která popisuje dopady Ekonomické integrace na podnikatelské subjekty EU, respektive ČR. Ve SWOT analýze jasně převládají silné stránky nad slabými.

Pro české subjekty, které již na trhu Mercosuru působí, by Asociační dohoda znamenala zejména levnější dovoz materiálů z členských zemí Evropské unie, což by mělo za následek zvýšení konkurenceschopnosti těchto podniků na tamních trzích, protože by byly schopni snížit ceny.

Pokud bychom uvažovali české podniky, které zatím na tento trh nevstoupily, znamenalo by to obrovskou podnikatelskou příležitost, kdy by bylo možné na tyto trhy dovážet bez nutnosti platit vysoké celní poplatky. Dále bychom mohli poukázat na podniky, které budou moci přesunout výrobu za levnější pracovní silou, což by vedlo k dalším úsporám na nákladech.

Závěrem této práce je, že Asociační dohoda mezi Evropskou Unií a Mercosurem by měla pozitivní dopad na obě integrační uskupení. Nejenže by se zvýšil objem obchodovaného zboží, ale celkově by došlo k naplnění základní myšlenky ekonomické integrace – podpory vzájemného obchodu a zlepšování životní úrovně obyvatel. Na tomto faktu nemění nic fakt, že globální ekonomika prochází érou protekcionismu.

I Summary

My diploma thesis is focused on economic integration between European Union and Southern Common Market, Mercosur. The aim of my thesis is to analyze current relationship between those two parties, compare their treaties and discuss the pros and cons of Association Agreement between EU and Mercosur.

The work is divided into two parts – theoretical and practical. In the theoretical part, there are defined basic terms, such as integration, common market, free trade area, custom union and so on. Treaties that led to the establishing of EU and Mercosur are described as well.

In practical part there is analysis of current relationship between EU and Mercosur. Furthermore, there is comparison of treaties of both parties, their similarities and differences. Lastly, SWOT analysis of Association Agreement was conducted and discussed.

Key words: economic integration, European Union, Mercosur, Treaties, Association Agreement.

II Zdroje

1. Baldwin, R., Wyplosz, Ch. (2008). *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada.
2. Bartoníčková, K., Buček, L., & kolektiv. (2009). *Občanský a společenskovědní základ*. Brno: Computer Press.
3. Cihelková, E. (2003). *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Praha: C. H. Beck.
4. Cihelková, E. (2007). *Nový regionalismus – teorie a případová studie (Evropská unie)*. Praha: C. H. Beck.
5. Cihelková, E., & kol. (2009). *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. Praha: C. H. Beck.
6. Cihelková, E., & kol. (2010). *Regionalismus a multilateralismus. Základy nového světového obchodního řádu?* Praha: C. H. Beck.
7. Cihelková, E., Frait, J., Varadzin, F., Mach, M., Brůžek, A., & Žamberský, P. (2008). *Mezinárodní ekonomie II*. V Praze: C.H. Beck.
8. Drulák, P. (1998). Funkcionalismus a institucionalismus v mezinárodní integraci. *Mezinárodní Vztahy / Czech Journal of International Relations*, 33, 82-90. Získáno: 19.12.2018, dostupné z: <https://mv.iir.cz/article/view/1138>.
9. Fiala, P., Pitrová, M. (2010). *Evropská Unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
10. Hrbková, J., Ješko, V., Liška, V., & Římanová, D. (2015). *Společenské vědy pro techniky: Ekonomie, právo, politologie*. Praha: Grada Publishing.
11. Hrubý, R., Krásnická, M. (2012). *Introduction to the EU law*. Praha: Alfa Nakladatelství
12. Jovanović, M. N. (1998). *International economic integration. critical perspectives on the world economy: Integration schemes*. London: Routledge.
13. Kálinská, E., & kolektiv. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: GRADA
14. Kárník, M. (2012). *Clo a celní politika od A do Z*. Olomouc: ANAG.
15. König, P., Lacina, L., & Přenosil, J. (2007). *Učebnice ekonomické integrace*. Brno: Barrister & Principal

16. Kovář, P. (2011). *Témata – všeobecný přehled*. Praha: Fragment
17. Kunešová, H., Cihelková, E., & kolektiv. (2006). *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. V Praze: C.H. Beck.
18. Malenovský, J. (2002). *Mezinárodní právo veřejné: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita Brno.
19. Potůček, M., & kolektiv. (2007). *Strategické vládnutí a Česká Republika*. Praha: Grada.
20. Revenda, Z., Mandel, M., Kodera, J., Musílek, P., & Dvořák, P. (2014). *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press.
21. Rodrigue, J., Comtois, C., & Slack, B. (2017). *The geography of transport systems*.
22. Slaný, A., & kol. (2003). *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. Praha: C. H. Beck.

Internetové zdroje

1. Additional Protocol to the Treaty of Asunción on the Institutional Structure of MERCOSUR Protocol of Ouro Preto. Sice.oas.org [online]. Získáno: 18.12.2018, dostupné z: http://www.sice.oas.org/trade/mrcsr/ourop/ourop_e.asp
2. Central European Free Trade Agreement (CEFTA 2006). [online]. Získáno 19.12.2018, dostupné z: <http://cefta.int/wp-content/uploads/2016/05/ANN1CEFTA-2006-Final-Text.pdf>
3. Currency unions: key variables, definitions, measurements, and statistical improvement. [online]. Získáno: 20.12.2018, dostupné z: <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb32j.pdf>
4. Česká národní banka. [online]. Kritéria konvergence. Získáno: 19.12.2018, dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/eu_integrace_04.html
5. Macek, L. (2008). DOKUMENT: O čem je Lisabonská smlouva. Získáno: 12.3.2019, dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/dokument-o-cem-je-lisabonska-smlouva.A080613_185720_zahranicni_zra

6. MUSSA, Giorgio. Evropská komise. Europarl.europa.eu [online]. Získáno: 18.12.2018, dostupné z:
http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_1.3.8.pdf
7. NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU o hospodářských a obchodních vztazích mezi EU a unií Mercosur za účelem uzavření meziregionální dohody o partnerství [online]. Získáno: 20.12.2018, dostupné z:
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2006-0302+0+DOC+XML+V0//CS#title1>
8. PRACOVNÍ DOKUMENT o hospodářských a obchodních vztazích EU a států Mercosur pro jednání o meziregionální asociační dohodě [online]. Získáno: 20.12.2018, dostupné z:
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dt/605/605665/605665cs.pdf
9. Smlouva o Evropské unii. Eur-lex.europa.eu [online]. Získáno: 14.12.2018, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:12016ME/TXT>
10. Smlouva o fungování Evropské unie. [online]. Část druhá – zákaz diskriminace a občanství unie, článek 21. Získáno 19.12.2018, dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=CS>
11. SMLOUVA O ZALOŽENÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ UHLÍ A OCELI. Euroskop.cz [online]. Získáno: 12.12.2018, dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/753-smlouva_o_esuo.pdf
12. SMLOUVA O ZALOŽENÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ. Euroskop.cz [online]. Získáno: 12.12.2018, dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/754-smlouva_o_es.pdf
13. Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii. Euroskop.cz [online]. Získáno: 13.12.2018, dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/757-smlouva_o_euratom.pdf
14. Summary of the treaty of Nice. (2003). Získáno: 13.3.2019, dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-03-23_en.htm

15. Treaty Establishing a Common Market between the Argentine Republic, the Federal Republic of Brazil, the Republic of Paraguay and the Eastern Republic of Uruguay. Sice.oas.org [online]. Získáno: 18.12.2018, dostupné z: <http://www.sice.oas.org/trade/mrcsr/mrcsrtoc.asp#top>
16. Treaty of European Union. [online]. Chapter 4, article 109j. Získáno: 20.12.2018, dostupné z: https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf

III Seznam obrázků, tabulek, grafů a použitých zkratk

Seznam zkratk

- ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli
EHS – Evropské hospodářské společenství
EURATOM – Evropské společenství pro atomovou energii
JEA – Jednotný Evropský akt
SEU – Smlouva o Evropské unii
SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie
MERCOSUR – Společný trh jihu
ZVO – Zóna volného obchodu
EU28 – Souhrnné označení pro všechny členské státy EU
WB – World Bank

Seznam tabulek

Tabulka 1: Charakteristika státních celků typu federace a konfederace.....	21
Tabulka 2: Shrnující stádia ekonomické integrace, včetně politické unie.....	22
Tabulka 3: Přehled smluv týkajících se EU.....	23
Tabulka 4: Zásadní změny, které přinesl JEA.....	27
Tabulka 5: Zásadní změny, které přinesla Amsterdamská smlouva.....	29
Tabulka 6: Vývoj Mercosuru v letech 1991-2017.....	34
Tabulka 7: Nejvíce vyvážené položky z EU do Mercosuru.....	50
Tabulka 8: Nejvíce dovážené položky z Mercosuru do EU.....	51
Tabulka 9: Nejvíce vyvážené zboží do Mercosuru v roce 2018.....	54
Tabulka 10: SWOT analýza.....	55
Tabulka 11: Pořadí států podle HDP za rok 2017.....	57
Tabulka 12: Upravené pořadí států podle HDP za rok 2017.....	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Indikátory evropské ekonomické integrace.....	12
Obrázek 2: Stupně ekonomické integrace	13

Seznam grafů

Graf 1: Obchod EU s Mercosurem	48
Graf 2: Vývoj tempa růstu HDP v EU a státech Mercosuru.....	49
Graf 3: HDP na hlavu v EU a zemích Mercosuru	50
Graf 4: Míra nezaměstnanosti ve státech Mercosuru a EU28	52
Graf 5: Přímé zahraniční investice mezi EU a státy Mercosuru.....	53
Graf 6: Vývoj zahraničního obchodu ČR a Mercosuru	54
Graf 7: Podíl jednotlivých států Mercosuru na celkovém HDP	58